

Plan opiekuńczo-wychowawczo- edukacyjny Miejskiego Żłobka „Kraina Maluszka” w Knurowie

„Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat”

Janusz Korczak

Obowiązuje od dnia 01.01.2026r.

WSTĘP

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny (Plan OWE) Miejskiego Żłobka „Kraina Maluszka” w Knurowie został opracowany w oparciu o założenia Konwencji o Prawach Dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1989 roku, której nadrzędną zasadą jest poszanowanie godności, praw i potrzeb każdego dziecka. Dokument ten wyznacza główne kierunki działania, wartości, zasady i standardy wynikające z rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.

Celem planu jest stworzenie bezpiecznego, przyjaznego i wspierającego środowiska, w którym każde dziecko może rozwijać się fizycznie, emocjonalnie, społecznie i poznawczo. W realizacji założeń planu personel Miejskiego Żłobka „Kraina Maluszka” w Knurowie kieruje się zasadami równości, podmiotowości dziecka oraz poszanowania jego prawa do wyrażania własnych myśli, uczuć i potrzeb. Podejmowane działania opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne mają na celu wspieranie dziecka w odkrywaniu świata z uwzględnieniem zmieniających się pór roku, rozwijaniu samodzielności, poczucia bezpieczeństwa i wiary we własne możliwości.

PODSTAWOWE INFORMACJE O INSTYTUCJI I JEJ SPECYFICE

1. Nazwa Instytucji: Miejski Żłobek „Kraina Maluszka” w Knurowie

a) Organ prowadzący: Gmina Knurów

b) Nr wpisu do rejestru: **00701**

2. Lokalizacja:

Adres: 44-196 Knurów; ulica Wiosenna 1

a) Dostęp do środków transportu:

Placówka znajduje się w dogodnej części miasta, co sprawia, że dojazd jest łatwy z różnych okolic miasta. Najbliższe przystanki autobusowe to: Knurów Cztery Pory Roku, Wojska Polskiego. W bezpośrednim sąsiedztwie dostępne są miejsca parkingowe dla rodziców przywożących dzieci samochodem.

b) Bliskość terenów zielonych:

W niedalekiej odległości znajduje się plac zabaw oraz plac miejski – Strefa Relaksu co umożliwi regularne spacery oraz organizację zajęć na świeżym powietrzu.

c) Monitoring: Miejski Żłobek „Kraina Maluszka” w Knurowie wyposażony jest w system monitoringu wizyjnego obejmujący: wejście główne, korytarze, teren zewnętrzny. Monitoring działa całodobowo. Dostęp do nagrań posiada wyłącznie upoważniony personel, a dane są przechowywane zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie danych osobowych.

3. Struktura i zasoby:

a) Liczba miejsc: 120

b) Grupy wiekowe: 4 grupy zróżnicowane pod względem wieku

c) Dostępność specjalistycznych sal: Sala doświadczania świata.

- d) Przestrzeń zewnętrzna – Kraina Maluszka dysponuje ogrodzonym terenem zewnętrznym przeznaczonym do codziennego pobytu dzieci na świeżym powietrzu. Znajduje się tam bezpieczny plac zabaw z atestowanymi urządzeniami dostosowanymi do wieku dzieci do lat 3, takimi jak zjeżdżalnie, bujaki sprężynowe, domek i piaskownica. Powierzchnia placu zabaw pokryta jest bezpieczną nawierzchnią amortyzującą upadki, a cały teren jest monitorowany i regularnie kontrolowany pod kątem bezpieczeństwa. Teren zielony otaczający placówkę pozwala na organizację spacerów, zabaw ruchowych oraz zajęć przyrodniczo-sensorycznych w naturalnym otoczeniu.
- e) Żywnienie – własna kuchnia

4. Kierownictwo i osoby do kontaktu:

a) Dyrektor: Małgorzata Dorabiała

zm@knurow.edu.pl

telefon: 324419743; 695219672

a) Kierownik gospodarczy: Katarzyna Serokin

b) Intendent: Agnieszka Jankiewicz

5. Programy edukacyjne i opiekuńcze

Placówka realizuje kompleksowy program opiekuńczo-edukacyjny dostosowany do wieku i etapu rozwojowego dzieci do lat 3, wspierający ich rozwój emocjonalny, społeczny, poznawczy i ruchowy. Codzienny harmonogram obejmuje różnorodne aktywności, takie jak zabawy sensoryczne, ćwiczenia motoryki małej i dużej, zajęcia muzyczno-ruchowe, czytanie książeczek, działania plastyczne oraz proste zabawy matematyczne i językowe. Dzieci uczestniczą również w zajęciach tematycznych związanych z porami roku, świętami, światem przyrody i otaczającą rzeczywistością, co wspiera ich ciekawość i chęć odkrywania świata. Codzienne aktywności są przeplatane czasem na odpoczynek, relaksację, posiłki i opiekę indywidualną dostosowaną do potrzeb każdego dziecka.

Personel placówki co miesiąc opracowuje plan pracy dla swojej grupy, na którym opierają się codzienne aktywności. Plany te są tworzone na podstawie autorskich koncepcji lub z wykorzystaniem gotowych materiałów, które oferują scenariusze zajęć dostosowane do wieku dzieci oraz inspiracje do różnorodnych aktywności edukacyjnych.

6. Dostęp do specjalistów:

Rodzice posiadają dostęp do informacji o specjalistach współpracujących z placówką, do których mogą samodzielnie zgłosić się w przypadku potrzeby skorzystania z konsultacji lub wsparcia. Lista kontaktowa do specjalistów dostępna jest w widocznym miejscu w instytucji opieki.

STANDARD 1: Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny uwzględni prawa zawarte w Konwencji o prawach dziecka

Zatwierdzenie planu OWE w Miejskim Żłobku „Kraina Maluszka” w Knurowie odbywa się poprzez: zarządzenie organu prowadzącego tj. Gminę Knurów. Zatwierdzony Plan OWE staje się podstawowym dokumentem określającym sposób realizacji opieki nad dziećmi w Miejskim Żłobku „Kraina Maluszka” w Knurowie. Miejski Żłobek „Kraina Maluszka” w Knurowie zapewnia, że Plan OWE jest zgodny z przepisami prawa, w tym ze standardami opieki nad dziećmi do lat 3. Placówka umożliwi rodzicom wgląd do Planu OWE oraz zapoznanie z jego treścią.

Standard 1.1: Zagadnienia metodyczne do planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego

Standard 1.1.1 Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne

Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne realizują zakres **Standardu 1.1** standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 i określają sposoby tworzenia dzieciom optymalnych warunków pobytu w żłobku. Cele szczegółowe realizowane są w codziennej pracy z dziećmi. Pomagają one dzieciom uczyć się i nabywać umiejętności. Aby realizować cele, podejmowane aktywności z dziećmi muszą być dopasowane do indywidualnych możliwości dzieci w grupie.

CEL OGÓLNY	CELE SZCZEGÓŁOWE
Tworzenie pozytywnego klimatu opartego na życzliwości, bezpieczeństwie i bliskich relacjach, tak aby każde dziecko czuło się zauważone i ważne	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie warunków do zaadaptowania się w środowisku żłobka • zapewnienie bezpiecznego otoczenia w żłobku • okazywanie ciepła poprzez mówienie do dziecka po imieniu, uśmiech, kontakt wzrokowy i łagodny ton głosu • budowanie atmosfery akceptacji i równego traktowania wszystkich dzieci • wzmacnianie pozytywnych zachowań poprzez pochwały opisowe i docenianie wysiłku • tworzenie środowiska, w którym każde dziecko czuje, że przynależy do grupy
Zapewnienie spokojnej i przewidywalnej atmosfery, w której dzięki empatii, uważnym reakcjom i jasnym zasadom ogranicza się napięcie i trudne zachowania.	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie rutyn i rytuałów dających dzieciom poczucie stabilności • przewidywanie sytuacji trudnych i elastyczne kierowanie przebiegiem dnia • utrzymywanie jasnych, prostych zasad komunikowanych w sposób spokojny i zrozumiały dla dziecka • stosowanie strategii wyciszających i wspierających samoregulację • reagowanie na trudne zachowania spokojnie, konsekwentnie i adekwatnie do wieku
Wrażliwe odpowiadanie na potrzeby dzieci – dostrzeganie sygnałów emocjonalnych i rozwojowych oraz dostosowywanie wsparcia do tempa i możliwości każdego dziecka.	<ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie reakcji dzieci i właściwe interpretowanie ich sygnałów • dostosowywanie poziomu wsparcia do aktualnych możliwości dziecka • reagowanie szybko i adekwatnie na dyskomfort, lęk czy trudność dziecka

	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie przestrzeni, w której dziecko może sygnalizować potrzeby • indywidualizowanie opieki, uwzględniające różnice w temperamencie i rozwoju dziecka
Uwzględnianie perspektywy dziecka poprzez dawanie wyboru, zachęcanie do inicjatywy i umożliwianie wpływu na codzienne aktywności w granicach bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none"> • proponowanie wyborów dostosowanych do wieku (np. zabawka, aktywność, miejsce zabawy) • umożliwianie dziecku inicjowania zabawy i podążanie za jego pomysłami • tempo dnia dostosowane do dzieci — bez pośpiechu, z czasem na dokończenie czynności • wspieranie samodzielności w samoobsłudze, porządkowaniu i eksplorowaniu • uwzględnianie sygnałów „stop”, zmęczenia, potrzeby wycofania
Wspieranie konstruktywnego kierowania zachowaniem, tak by dzieci stopniowo uczyły się regulacji emocji, rozwiązywania konfliktów i budowania relacji z innymi.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnianie zasad w sposób prosty, pozytywny i zrozumiały dla dzieci • stosowanie technik rozwiązywania konfliktów dostosowanych do małych dzieci (modelowanie, naprowadzanie) • pokazywanie dzieciom, jak nazywać emocje i jak sobie z nimi radzić • dbanie o to, by dzieci miały szansę spróbować naprawić sytuację, gdy coś pójdzie nie tak • wzmacnianie umiejętności współdziałania — czekania na swoją kolej, dzielenia się, wspólnej zabawy
Organizowanie środowiska sprzyjającego aktywnemu poznawaniu, poprzez oferowanie zabaw i doświadczeń dostosowanych do wieku, indywidualnych potrzeb dziecka i zachęcających do eksploracji.	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowywanie przestrzeni bogatej w materiały do manipulacji, eksploracji i doświadczenia • umożliwianie dzieciom ruchu, eksperymentowania i odkrywania zmysłowego • wprowadzanie aktywności pobudzających ciekawość i rozumienie świata • łączenie zabawy swobodnej z proponowanymi aktywnościami rozwojowymi • zachęcanie do samodzielnych prób i utrwalania nowych umiejętności
Wspieranie uczenia się dzieci poprzez jakość informacji zwrotnej, w tym zachęcanie dzieci do myślenia, szukania rozwiązań i odkrywania zależności.	<ul style="list-style-type: none"> • zadawanie pytań otwartych, zachęcających dzieci do myślenia i ciekawości • nazywanie tego, co dziecko robi, aby wzmacniać jego rozumienie i intencje • dostosowywanie podpowiedzi i komentarzy do aktualnych możliwości dziecka • wspieranie rozpoznawania skutków działań („co się stanie, jeśli...?”) • zachęcanie do rozwiązywania prostych problemów podczas zabawy i aktywności

<p>Tworzenie warunków do rozwoju językowego i komunikacji dzieci.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • częste mówienie do dzieci w sposób prosty, jasny i bogaty językowo • poszerzanie wypowiedzi dziecka poprzez dodawanie nowych słów i znaczeń • nazywanie emocji, działań, przedmiotów i relacji przestrzennych w naturalnych sytuacjach • zachęcanie dzieci do komunikowania się — werbalnie i niewerbalnie • tworzenie okazji do dialogów i wymiany komunikatów podczas zabawy i rutyn
<p>Tworzenie i nawiązywanie partnerskiej współpracy z rodzicami mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • regularne, spokojne i otwarte komunikowanie się z rodzicem o potrzebach i postępach dziecka • włączanie rodziców w proces adaptacji i tworzenie spójnych zasad opieki • uwzględnianie informacji od rodziców o zwyczajach, upodobaniach i trudnościach dziecka • wspólne poszukiwanie rozwiązań dotyczących trudności rozwojowych lub emocjonalnych • dbanie o atmosferę partnerskiego zaufania i wzajemnego szacunku.

Standard 1.1.2

Metody opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne pracy z dziećmi

Ze względu na fakt, że w pierwszych latach życia dziecka normą jest zróżnicowanie, a nie jednorodność poziomu rozwoju w grupie dzieci, w Miejskim Żłobku „Kraina Maluszka” w Knurowie w codziennej pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej mogą być stosowane poniższe metody pracy lub ich elementy, odpowiadające na zróżnicowane potrzeby dzieci i dostosowywane do nich.

Nazwa metody	Cel metody	Przykładowe aktywności
Metoda oglądowa	Główna metoda do pracy z małymi dziećmi, polegająca na pokazywaniu ilustracji, przedmiotów.	Oparta na obserwacji i pokazywaniu ilustracji, przedmiotów, stosuje się również podczas spacerów. Opiekun obserwuje otoczenie, pokazuje dzieciom i nazywa przedmioty, ludzi, zwierzęta oraz to co znajduje się w ich otoczeniu, a także to na czym dziecko skupiło swoją uwagę. Opiekun wykorzystuje w swojej pracy obrazki, ilustracje, książki oraz plansze czy inne pomoce, które dzieci mogą zarówno oglądać i dotykać.
Metoda słowna	Wykorzystywana jest w czasie słuchania różnego rodzaju utworów literackich i zalicza się do niej: rozmowy, opowiadania, zagadki, objaśnienia, instrukcje, uczenie wierszy, piosenek, tekstów.	Odnosi się do rozmów, opowiadania, czytania bajek, objaśnienia, instrukcji, uczenie wierszy, piosenek, tekstów, sposobów społecznego porozumiewania.
Zabawy paluszkowe	Stosujemy u dzieci od pierwszego roku życia. Pokazujemy dziecku ruchy i wykonujemy je na dziecku, dotykając palców, szyi, pleców wypowiadając wierszyki czy wyliczanki.	Pokazywanie dzieciom na palcach różnego rodzaju wyliczanek i wierszyków, np. <i>Sroczka kaszkę ważyła, Idzie raczek, Tu paluszek, Kosi, kosi łapci, Mały pajęczek</i> , itp.
Teatrzyki i pantomima	Jest to doskonały sposób na rozwijanie umiejętności niewerbalnej komunikacji oraz świadomości ciała.	Odgrywanie ról przez opiekunów (improwizacja). Odgrywanie krótkich spektaklów/scenek przez opiekunów. Można wykorzystywać małe formy teatralne bez dialogów, z wykorzystaniem światła i cienia oraz dźwięków i muzyki. Można zaangażować rodziców do współpracy.

<p>Metoda polisensorycznego oddziaływania na jednostkę</p>	<p>Stymulacja polisensoryczna to poznawanie świata wszystkimi zmysłami – wzrokiem, słuchem, smakiem, węchem, dotykiem.</p>	<p>To metoda wielozmysłowa oddziałująca na dotyk, wzrok, słuch, węch i smak. Zadaniem tej metody jest pobudzenie zmysłów z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych zaczerpniętych z przyrody.</p>
<p>Bajki, baśnie, elementy bajkoterapii</p>	<p>Bajki adresowane są dla wszystkich dzieci. Bajki terapeutyczne są stworzone dla dzieci, które mają w sobie pewne lęki lub dla dzieci, u których próbujemy zminimalizować pewne zachowania.</p>	<p>Adekwatnie do zainteresowań dzieci, trudności panujących w grupie. Czytając bajkę w grupie małych dzieci należy wybrać literaturę adekwatną do wieku. Należy pokazywać obrazki, używać onomatopei, modulować ton głosu.</p>
<p>Elementy muzykoterapii</p>	<p>To świadome wykorzystanie dźwięków, rytmu i melodii w celu wspierania wszechstronnego rozwoju dzieci. Poprzez kontakt z muzyką dzieci rozwijają umiejętności komunikacyjne, emocjonalne, społeczne, ruchowe i sensoryczne.</p>	<p>Wykonywanie przez dzieci ruchów naśladowujących rytm opiekuna: np. klaskanie w dłonie, tupanie stopami lub machanie rączkami w rytm muzyki. Takie zabawy rozwijają koordynację i poczucie rytmu.</p> <p>Naśladowanie odgłosów zwierząt: opiekunowie śpiewają proste piosenki, które zawierają dźwięki zwierząt (np. mu-mu, miau-miau, hau-hau), a następnie zachęcają dzieci do naśladowania dźwięków zwierząt. Tego rodzaju ćwiczenia rozwijają umiejętności werbalne i poznawcze.</p> <p>Zabawy w tworzenie muzyki: dziecko wybiera instrumenty do różnych części utworu (np. kiedy grają, kiedy mają przerwę). W ten sposób rozwija się poczucie struktury w muzyce i współpracy.</p> <p>Taniec do muzyki: chodzi o proste tańce, w których dzieci swobodnie poruszają się w rytm muzyki, krążą, podskakują lub machają rączkami.</p> <p>Zabawy w grupie z muzyką: dzieci tańczą w kręgu, trzymając się za ręce, a kiedy muzyka cichnie, siadają na ziemi. To rozwija umiejętność współpracy, poczucie rytmu oraz kontrolowanie ciała.</p> <p>Śpiewanie prostych piosenek: dzieci w tym wieku mogą śpiewać proste piosenki, o np. codziennych czynnościach, przedmiotach lub postaciach. Zachęcanie dzieci do śpiewania prostych wierszyków i piosenek rozwija umiejętności językowe i muzyczne.</p>

<p>Elementy edukacji sensorycznej</p>	<p>Celem metody jest stymulacja centralnego układu nerwowego przez pobudzanie receptorów zmysłowych. Metoda ta ma dostarczyć aparatowi sensorycznemu odpowiednią ilość i jakość bodźców.</p>	<p>Dotykane różnych tekstur: opiekunowie mogą wykorzystać do tego materiały o różnej fakturze (np. miękkie, gładkie, szorstkie, twarde tkaniny, piłki sensoryczne, gąbki).</p> <p>Zabawy węchowe: opiekunowie używają różnych pachnących przedmiotów (np. kwiatów, owoców, przypraw) i pozwalają dziecku na wąchanie tych zapachów. Dzięki temu rozwija się zmysł węchu oraz umiejętność rozpoznawania zapachów.</p> <p>Zabawy z dźwiękami: dzieci korzystają z prostych instrumentów (bębenki, grzechotki, tamburyny) lub codziennych przedmiotów (np. plastikowych kubków) do tworzenia różnych dźwięków.</p> <p>Zabawy z piaskiem i wodą: zabawa w piasku z różnymi akcesoriami (foremkami, łopatkami) pozwala dziecku na odkrywanie faktur i tekstur, co rozwija wrażliwość dotykową i kreatywność.</p> <p>Zabawy dotykowe: poszukiwanie skarbów w różnych materiałach, np. dziecko może poszukiwać przedmiotów ukrytych w różnych materiałach (np. ziarnach, kulkach piankowych, ryżu), co rozwija zmysł dotyku, koncentrację i cierpliwość.</p> <p>Zabawy w rozpoznawanie dźwięków: zgadywanki dźwiękowe: dzieci słuchają różnych dźwięków i próbują odgadnąć, skąd pochodzą (np. dźwięk klaksonu, śpiew ptaków, dźwięk deszczu). Taka zabawa rozwija zdolności słuchowe i poznawcze.</p>
--	--	---

<p>Elementy Pozytywnej Dyscypliny</p>	<p>Pozytywna dyscyplina to podejście wychowawcze oparte na szacunku, empatii i zrozumieniu dla dzieci. Celem jest: modelowanie zachowań dzieci, uczenie dzieci zasad panujących w grupie oraz minimalizacja konfliktów rówieśniczych.</p>	<p>Stosujemy adekwatnie do wieku. Zadajemy pytania. Dajemy wybór dziecku. Wspólne zabawy. Pozytywna dyscyplina to podejście wychowawcze polegające na dawaniu dzieciom wskazówek dotyczących ich zachowania językiem pozytywnym. Nie polega ono na stosowaniu kar i surowych zakazów i nakazów, lecz na budowaniu zdrowych relacji, wspieraniu rozwoju dziecka i uczeniu go odpowiedzialności. Opiekun komunikuje dzieciom pożądane zachowania, zamiast używać zakazów. Przykład: opiekun mówi „nóżki trzymamy na podłodze” zamiast powiedzieć „nie kładziemy nóg na stole”.</p>
<p>Elementy metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne</p>	<p>To system ćwiczeń ruchowych opartych na naturalnej aktywności dziecka. Głównym celem jej stosowania w żłobku jest wspieranie harmonijnego rozwoju psychoruchowego dzieci poprzez ruch, kontakt z opiekunem oraz budowanie relacji z innymi dziećmi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie i kotysanie: dziecko, trzymane w ramionach opiekuna, może być delikatnie kotysane w różne strony. To wzmacnia poczucie bezpieczeństwa i zaufania, a także rozwija równowagę i orientację w przestrzeni. • Naśladowanie prostych ruchów: dziecko może naśladować ruchy dorosłego, np. podnoszenie rąk do góry, machanie rączkami, co rozwija koordynację ruchową i poczucie związku ciała z przestrzenią. • Chodzenie i bieganie: chodzenie w różnych kierunkach – do przodu, do tyłu. • Skakanie: dziecko może skakać w różnych kierunkach, próbując doskoczyć/wskoczyć do określonego miejsca, np. na kolorową matę lub na kółka. To ćwiczenie rozwija równowagę i orientację przestrzenną. • Zabawy w koordynację ruchową: dziecko chodzi, wykonując określone zadania, np. dotykanie przedmiotów w przestrzeni, zbliżanie się do różnych punktów w sali • Wspólne poruszanie się: dzieci wykonują ruchy w grupie, np. przesuwanie się do przodu, do tyłu, w lewo i prawo w rytm piosenki. To rozwija poczucie współpracy.

		<ul style="list-style-type: none"> • Balansowanie na prostych przeszkodach: dzieci mogą ćwiczyć równowagę, przechodząc po prostych przeszkodach, np. skakankach na podłodze, liniach na ziemi
Elementy metody Dobrego Startu wg Marty Bogdanowicz	Celem metody jest Rozwijanie funkcji językowych, funkcji spostrzeżeniowych: wzrokowych, słuchowych, dotykowych, kinestetycznych (czucie ruchu) i motorycznych oraz współdziałanie między tymi funkcjami czyli integracji percepcyjno-motorycznej (cyt. za Bogdanowicz Marta, 1985, 1990, 1997 – prace autorskie dotyczące Metody Dobrego Startu)	<ul style="list-style-type: none"> • Element słuchowy - piosenki, wierszyki, proste rymowanki • Element wzrokowy - łatwe wzory, znaki graficzne • Element motoryczny - orientacja w schemacie ciała i przestrzeni, ćwiczenia językowe i ruchowe (ruchowo-słuchowe, ruchowo-muzyczne), np.: przywitanie dzieci Witaj, witaj, zabawa przy piosence Boogie-woogie, ruchy zharmonizowane z rytmem piosenki
Elementy pedagogiki zabawy Klanza	Metoda KLANZY oparta na różnego rodzaju zabawach i grach, m.in. celem integracji grupy rówieśniczej. Gry i zabawy zapewniają dobrowolność uczestnictwa, wykluczają rywalizację.	Zabawy mające na celu nawiązanie kontaktu z grupą. Ćwiczenia ruchowo-muzyczne: zabawa w sztorm z kulkami z papieru lub zabawa „Kogo nie ma”- dziecko chowa się pod chustkę, reszta dzieci ma zamknięte oczy, dzieci mają za zadanie odgadnąć kogo było brak.
Elementy metody Montessori	Celem metody jest koncentracja na wspieraniu naturalnego rozwoju dziecka poprzez stworzenie odpowiedniego środowiska edukacyjnego, które sprzyja samodzielności, ciekawości i rozwojowi umiejętności społecznych oraz poznawczych.	Zabawy z różnymi materiałami o różnych teksturach i kształtach: <ul style="list-style-type: none"> • Zabawy z piaskiem, wodą, materiałami o różnych fakturach: dzieci mogą dotykać i badać piasek, tkaniny (np. miękkie, szorstkie, gładkie) czy kawałki drewna • Otwarte pudełka z przedmiotami do wkładania i wyjmowania: dzieci mogą ćwiczyć chowanie i wyjmowanie przedmiotów z pudełek, co rozwija zdolności manipulacyjne i koordynację ręka-oko • Proste zabawy manipulacyjne z klockami: układanie wieży z klocków – dziecko może układać wieżę, co pozwala rozwijać precyzyjność ruchów oraz koncentrację. • Dopasowywanie elementów do siebie – sortowanie i klasyfikowanie: np. dopasowanie klocków do odpowiednich otworów

		<ul style="list-style-type: none"> • Ćwiczenia samodzielności: np. ćwiczenia wkładania butów, samodzielnego mycia rąk
Elementy metody malowania dziesięcioma palcami R. F. Show	<p>Technika pedagogiczna, która polega na malowaniu przez dziecko palcami i dłońmi, a nie pędzlem.</p> <p>Celem jest wspomaganie rozwoju motoryki: Malowanie palcami pomaga w rozwijaniu precyzji ruchów ręki i ogólnej sprawności manualnej</p>	<p>Potrzebujemy farb i dużej karki papieru, tektury. Wykorzystujemy ręce, palce, a nawet inne części ciała do malowania.</p> <p>Jest to prosta metoda i bardzo korzystna dla rozwoju dziecka. Potrzebny jest biały lub szary papier i kilka kolorów farb w miseczkach o takiej wielkości, aby dziecko mogło swobodnie włożyć rękę. Papier należy przymocować do stołu.</p>
Elementy metody aktywnego słuchania muzyki wg Batii Strauss	<p>Metoda aktywnego słuchania muzyki Batii Strauss dopasowuje dziecięcą aktywność ruchową, taneczną i instrumentalną do dzieł muzyki klasycznej, a przez to stwarza dzieciom możliwość zabawy z muzyką. Aktywne słuchanie muzyki polega na tym, że dzieci słuchając wykonują proste ruchy rytmiczne siedząc lub proste ruchy taneczne proponowane przez opiekuna.</p>	<p>Dzieci słuchają utworu i wykonują proste ruchy rytmiczne siedząc albo proste ruchy taneczne wg wskazówek opiekuna. Aktywne słuchanie ma na celu przybliżenie muzyki klasycznej, uwrażliwienie na nią.</p>
Elementy metod ekspresji ruchowej wg Carla Orffa	<p>Ruch przy muzyce w koncepcji Orffa ma charakter prosty: chód, bieg, podskoki, czworakowanie. Następnie przybiera charakter improwizowany, by w końcu stać się kreatywnym. Tworzenie muzyki – przybiera kształt improwizacji.</p>	<p>Każde dziecko musi posiadać ten sam instrument (perkusyjny). Mogą być to zrobione samodzielnie bębny, np. opakowanie po lodach, pudełka kartonowe itp. Dzieci mają na celu próbowanie wystukiwania rytmu pokazanego przez opiekuna.</p>
Elementy gimnastyki rytmicznej Marii i Alfreda Knillów	<p>Metoda Marii i Alfreda Knillów to jedyna w swoim rodzaju tzw. gimnastyka rytmiczna o charakterze twórczym. Jej głównym zadaniem jest poszukiwanie oraz znajdowanie coraz to nowszych form ruchowych przy pomocy rytmu i muzyki.</p>	<p>Główne elementy tej metody to: ruch, muzyka, rytm i przybory. Dzieci próbują naśladować opiekunów w ruchach. Należy wykorzystać dwa przybory spośród: laski gimnastyczne, szarfy, grzechotki, dzwoneczki, bębny.</p>

Standard 1.1.3 Harmonogram dnia obejmujący stałe i zmienne elementy

Harmonogram dnia zawiera stałe elementy tj. posiłki, zabiegi higieniczne oraz leżakowanie. Między stałymi punktami ramowego planu dnia realizowane są zmienne zajęcia z dziećmi prowadzone w formie zabawy. Zajęcia w żłobku dostosowane są do wieku dziecka oraz planowane i realizowane tak, aby uwzględniać aktualną porę roku, zmiany zachodzące w przyrodzie czy święta i imprezy okolicznościowe przypadające w konkretnym miesiącu. Miesięczna tematyka zajęć i zabaw nawiązujące do zmieniających się pór roku i przypadających wydarzeń zgodnych z Kalendarium uwzględniającym święta typowe, nietypowe oraz kulinarne. Tematyka w poszczególnych miesiącach jest tematyką przykładową, która dostosowywana jest przez opiekunki z uwzględnieniem zainteresowań i indywidualnych możliwości, potrzeb dzieci.

6:30 – 9:00

- Przychodzimy do żłobka, witamy się i radośnie się bawimy
- Swobodnie i wspólnie bawimy się na sali dowolnymi zabawkami
- Bawimy się w małych lub większych grupach ulubionymi zabawkami
- Ćwiczymy - wyrabiając właściwą postawę (poranna gimnastyka)
- Przygotowujemy się do śniadania (czynności higieniczno-porządkowe)
- Jemy śniadanie (**godz.8.00**)- lepiej się nie spóźniać, niezdrowo jeść chłodne posiłki, smutno samemu siedzieć przy stole
- Uczymy się zasad higieny osobistej
- Rozwijamy umiejętności samoobsługowe w toalecie

9:00 – 11:00

- Uczestniczymy w zajęciach i zabawach organizowanych przez ciocię: malujemy, rysujemy, śpiewamy, tańczymy, słuchamy i robimy wiele różnych ciekawych rzeczy
- Bawimy się w ogrodzie lub wychodzimy na spacer, obserwujemy zmieniające się pory roku.
- Jemy II śniadanie (**godz. ok. godz. 9.30**)
- Bawimy się w małych lub większych grupach organizując zabawy dowolne
- Utrwalamy wiersze i piosenki, których się nauczyliśmy
- Spotykamy się z bajką
- Uczestniczymy w zajęciach relaksujących, wyciszających

11:00 – 13:30

- Przygotowujemy się do obiadu, sprzątamy salę (zabiegi higieniczno-porządkowe)
- Jemy obiad (**godz.11.00**) (wdrażamy się do kulturalnego zachowania się przy stole, używamy zwrotów grzecznościowych, przestrzegamy zasady mówienia umiarkowanym głosem, zasuwamy krzeselko po posiłku)
- Rozwijamy umiejętności samoobsługowe podczas przygotowania do poobiedniego odpoczynku (próbujemy samodzielnie rozbierać się i ubierać piżamkę)
- Odpoczywamy, śpimy, relaksujemy się

13:30 – 14:30

- Wstajemy i ubieramy się samodzielnie lub przy pomocy (zabiegi higieniczno-porządkowe)
- Jemy podwieczorek, zawsze coś zdrowego i nawet czasami coś słodkiego ale przede wszystkim bardzo smacznego (**godz.14.00**)
- Utrwalamy zasady higieny osobistej (zabiegi higieniczno-porządkowe)

14:30 – 16:30

- Swobodnie i wspólnie bawimy się na sali dowolnymi zabawkami
- Bawimy się w małych lub większych grupach ulubionymi zabawkami, według zainteresowań
- W zależności od pogody pozostajemy na sali lub wychodzimy na plac zabaw, gdzie bardzo aktywnie spędzamy czas
- Prowadzimy zajęcia wyrównawcze i indywidualne
- Rozchodzimy się do domu, żegnamy, ale **jutro znów się spotkamy!**

Standard 1.1.4 Planowane aktywności

Aktywności podejmowane przez personel z dziećmi w Miejskim Żłobku „Kraina Maluszka” w Knurowie opierają się na powtarzalnych, codziennych sytuacjach oraz różnorodnych zabawach, które wspierają rozwój społeczny, emocjonalny, poznawczy i fizyczny. Kluczowe jest zapewnianie dzieciom codziennych okazji do: obserwacji, eksperymentowania, ruchu, budowania relacji i rozwijania samodzielności. Do planowanych aktywności należą m.in.:

- codzienne zabawy swobodne w sali z możliwością wyboru miejsca, materiałów i rodzaju aktywności,
- zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku: ścieżki sensoryczne (chodzenie na bosaka po różnych powierzchniach, zabawy wodą, błotem, piaskiem, malowanie rękami, słuchanie i wydawanie dźwięków, wąchanie naturalnych zapachów (warzyw, owoców, kwiatów), testowanie smaków, zabawy wspierające motorykę małą: zabawa klockami, wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników, wlewanie, przelewanie i wylewanie wody, przesypanie kaszy za pomocą różnych narzędzi, zabawy papierem: chwytanie, darcie, składanie, malowanie farbami (palcami, pędzlami, stemplami), zabawa masami sensorycznymi, lepienie, wałkowanie, krojenie, rwanie, łączenie, przyczepianie, odczepianie, zapinanie, odpinanie, włączanie przycisków,
- ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi: wspinanie się na kanapę z wykorzystaniem poduszek, krzesłek, mocnych pudeł, chodzenie po śladzie, samodzielne jedzenie, malowanie, mycie rąk, ubieranie się (wkładanie i zdejmowanie prostych elementów garderoby), sprzątanie zabawek do pudeł, zabawy piłką (rzucanie, łapanie, turlanie),
- zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała: turlanie się, huśtanie się, przeciskanie się przez tunel, otulanie się kocem, masowanie, naśladowanie ruchów, oglądanie się w lustrze, zabawy „paluszkowe”,
- zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne rozwijające koordynację wzrokowo-ruchową (np. klocki, układanki, sortery),
- zabawy sensoryczne, plastyczne, twórcze z wykorzystaniem różnorodnych materiałów i faktur (masa solna, ciastolina, farby, papier, naturalne materiały),
- zabawy muzyczne i rytmiczne — śpiewanie, słuchanie piosenek, gra na prostych instrumentach, zabawy przy muzyce,
- zabawy ruchowe i ogólnorozwojowe, zarówno w sali, jak i na świeżym powietrzu, wspierające sprawność i koordynację ruchową,
- zabawy tematyczne i odgrywanie ról — naśladowanie sytuacji z życia codziennego, rozwijanie wyobraźni i umiejętności społecznych,
- proste zabawy badawcze i przyrodnicze — obserwowanie przyrody, zabawy z wodą, piaskiem, światłem i cieniem,
- zabawy integracyjne, wspólne kręgi, powitania i pożegnania budujące poczucie wspólnoty i relacji w grupie,
- zabawy rozwijające mowę i komunikację — słuchanie bajek, wierszyków, opowiadanie, zabawy paluszkowe, zagadki, rymowanki,
- zajęcia wspierające samodzielność — ćwiczenia samoobsługowe w trakcie codziennych czynności: posiłki, ubieranie się, toaleta,
- codzienne spacerunki i pobyt na świeżym powietrzu, niezależnie od pory roku, w miarę możliwości pogodowych,
- zabawy wyciszające i relaksacyjne — masażyki, kołysanki, kącik wyciszenia, spokojne czytanie książeczek,
- okazjonalne aktywności związane z kalendarzem świąt i wydarzeń (np. Dzień Misia, Święto Dyni, Dzień Ziemi).

Aktywności są dostosowywane do wieku, możliwości i potrzeb rozwojowych dzieci. W ich planowaniu uwzględnia się również inicjatywę własną dziecka, naturalny rytm grupy oraz codzienne sytuacje edukacyjne pojawiające się spontanicznie. W codziennej pracy opiekunki planują i realizują aktywności w oparciu o miesięczne / tygodniowe plany dydaktyczno-wychowawcze oraz scenariusze zajęć. Dokumenty te zawierają precyzyjny opis celów, treści i przebiegu zajęć, a ich zakres jest każdorazowo dostosowany do aktualnych potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci w wybranej grupie. Systematyczna realizacja zaplanowanych działań sprzyja spójnej organizacji dnia, a jednocześnie zapewnia dzieciom różnorodne, atrakcyjne aktywności, które wspierają ich wszechstronny, harmonijny rozwój w bezpiecznym i przyjaznym środowisku.

Miesięczne plany dydaktyczno-wychowawcze stanowią integralną część dokumentacji i są dołączane do Planu Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjnego (OWE) w formie załączników w trakcie roku pracy, przechowywanych w teczce z dokumentacją placówki.

STANDARD 6 Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby

Standard 6.1: Wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami.

A. Wskazówki metodyczne

Standard	Wskazówka metodyczna	Przykłady / Dobre praktyki
Poczucie przynależności do grupy		
<p>Standard 6.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami.</p>	<p>Wprowadzenie rytuałów powitania i pożegnania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dziecko jest witane i żegnane przez znaną mu osobę. • Dajemy czas na pożegnanie z osobą przyprowadzającą dziecko, tyle, ile dziecko tego czasu potrzebuje. • Podczas podawania dziecka na ręce opiekuna, dziecko powinno być zwrócone twarzą do niego. • Opiekun witając się z dzieckiem jest na poziomie dziecka, utrzymuje kontakt wzrokowy, uśmiecha się i używa imienia dziecka, np.: <i>Dzień dobry Stasiu, miło mi Cię widzieć. Zapraszam do naszej wspólnej zabawy! Czekaliśmy na Ciebie. Cieszę się, że jesteś.</i> • Dziecko ma możliwość wniesienia do sali ważnego dla niego przedmiotu. Warto zwrócić uwagę, czy przedmiot ten jest bezpieczny. Jeśli masz wątpliwości, wytłumacz dziecku, dlaczego ten przedmiot należy pozostawić w szatni, np.: <i>Jest to bardzo mały samochód, może się szybko zgubić.</i> • Przy odbiorze dziecka, indywidualnie pożegnaj dziecko dziękując mu i doceniając wspólnie spędzony czas, np.: <i>Dziękuję Ci Helenko za dzisiejszy dzień. Jestem szczęśliwa, że byłaś dzisiaj z nami. Jestem dumna, że</i>

		<i>dzisiaj założyłaś samodzielnie buty, jak wychodziliśmy na spacer. Do zobaczenia jutro.</i>
	Budowanie rytuałów w grupie	<ul style="list-style-type: none"> • Śpiewanie piosenek lub mówienie wierszyków przed wybranymi czynnościami, np.: po śniadaniu wspólnie śpiewamy piosenkę powitalną ze wskazaniem imienia każdego obecnego dziecka. • Witanie dzieci w kręgu dzieci: <i>Cześć Haniu, cieszymy się, że jesteś z nami!</i> • Wykonywanie wspólnych czynności i aktywności, np.: wspólne mycie rąk, siadanie w kręgu, siadanie przy stole. • Nazwanie grupy i nadanie jej symbolu, np.: grupa czerwona, grupa Sówek, grupa Misie, grupa Odkrywców Świata. • Włączanie dzieci w proste obowiązki grupowe. Dzieci chętnie pomagają, widząc, że ich zadania są potrzebne i ważne, np.: <i>Haniu możesz położyć łyżki na stole. Jasiu, a ty postaw miskę z warzywami.</i> Odstawianie talerzy. Zmywanie stołu. • Wspólny czas na odpoczynek i związany z nim rytuał, np.: czytanie książki, słuchanie muzyki relaksacyjnej lub kołysanek.
Standard 6.4 Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny przyjęty przez instytucję opieki przewiduje celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń.	Wspólne świętowanie ważnych chwil	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie rytuałów obchodzenia urodzin i powtarzanie zawsze tej samej czynności, gdy któreś dziecko ma urodziny, np.: tworzymy koło i mówimy <i>Janek ma dziś święto, bo ma urodziny, dlatego zaśpiewamy mu piosenkę.</i> • Śpiewanie <i>Sto lat!</i> w dniu urodzin dziecka. • Możliwość celebrowania różnorodnych świąt z uwzględnieniem w szczególności świąt obchodzonych w rodzinach dzieci uczęszczających do danej grupy, zachowując uważność na różnice kulturowe. Wszystkie takie wydarzenia powinny zostać skonsultowane z rodzicami, najlepiej na początku roku podczas pierwszego spotkania. • Zapraszanie rodziców dzieci pochodzących z innych kultur do współpracy przy organizowaniu wspólnego świętowania. Zachęcanie ich, aby podzielili się z grupą swoimi doświadczeniami celebracji. Wzbogaca to doświadczenia dzieci. <p>Proponowanie wspólnych zabaw, śpiewanie piosenek oraz tworzenie prac plastycznych np. malowanie na dużych arkuszach papieru. Takie działania wzmacniają więzi, dają dzieciom radość z bycia razem i uczą współpracy w grupie, np.: wspólne</p>

		<p>tworzenie laurki dla dziecka obchodzącego urodziny.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proponowanie dziecku/dzieciom alternatywnych pomysłów i szanowanie odmowy w przygotowywaniu prezentów dla bliskich. To ma być praca dziecka, a nie opiekuna. • Tworzenie z dziećmi dekoracji świątecznych, np.: bombek, które dzieci same ozdabiają; wieszane są wspólnie z dziećmi na choince. • Śpiewanie piosenek pasujących do okazji, np.: piosenki świąteczne, piosenki o rodzicach, piosenki o dziadkach. • Obchodzenie dnia babci, dziadka, mamy, taty, dnia rodziny, to doskonała okazja do wspólnego świętowania z bliskimi dziecka. Trzeba pamiętać, aby wcześniej rozeznaczyć się w sytuacji rodzinnej dzieci, tak, aby nie stworzyć trudnej sytuacji dla dziecka lub członka rodziny.
--	--	--

Zainteresowanie dziecka innymi osobami

<p>Standard 6.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami.</p>	<p>Organizowanie przestrzeni umożliwiającej kontakt dziecka z innymi dziećmi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sala podzielona na strefy, w taki sposób, by dzieci widziały siebie nawzajem. • Materiały przeznaczone dla dzieci są dla nich dostępne. Meble są niskie, zabawki w zasięgu rąk dziecka. Posegregowane zabawki i pomoce edukacyjne • Włączanie dzieci w dekorowanie sali • Angażowanie dzieci do zbierania w ogrodzie szyszek, patyków, liści i tworzenie wraz z dziećmi ścieżki sensorycznej, po której będą mogły chodzić. • Organizacja przestrzeni sprzyjającej wspólnej zabawie i współpracy, np.: organizowanie stref w taki sposób, by dzieci mogły z łatwością się przemieszczać i wybierać, w której z nich chcą się bawić. • Tworzenie sprzyjających warunków do tego, aby dzieci mogły pracować i bawić się razem, np.: układać puzzle, budować z klocków, bawić się w dom, sklep, fryzjera.
<p>Standard 6.3 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są opisane zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie.</p>	<p>Opiekun wspiera dziecko w budowaniu kontaktu z rówieśnikami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uważna obserwacja wszelkich sygnałów wysyłanych przez dziecko i odpowiadanie na nie. • Stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci w różnych aktywnościach i czynnościach, bez porównywania poziomu umiejętności dzieci, np.: <i>Zosia sama je łyżką</i>

		<p><i>swoją zupę. Kto chce spróbować jeść zupę łyżką?, Staś ułożył tory, czy ktoś też chce spróbować?.</i> Opiekun stara się nie używać sformułowań oceniających, np.: ładnie/brzydko.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proponowanie różnych rozwiązań sytuacji, np. podaj inną zabawkę, mówiąc: <i>“Haniu możesz teraz pobawić się inną zabawką, a potem zamienicie się z Jankiem”</i> (należy upewnić się czy Jaś będzie gotowy na oddanie zabawki) • Uwrażliwianie dziecka na sygnały od innych dzieci, np.: <i>Popatrz ciągniesz Janka za kaptur. Janka to boli.</i> • Zachęcanie do wspólnych zabaw np. w a kuku albo turlanie piłki do drugiego dziecka. • Pomaganie w nawiązywaniu kontaktu z innymi dziećmi, np.: <i>Zobacz, Hania też ma misia, może pokażesz swojego?</i> • W proponowanych przez siebie aktywnościach dla dzieci, opiekun dostrzega i mówi o nawiązanych interakcjach między dziećmi, np.: podczas śpiewania mówi: <i>Zobaczcie, Hania klaszcze, Janek też zaczął klaskać, widzę, że podoba się Wam klaskanie, wszyscy klaszczecie tak samo.</i> • Wspieranie działania ukierunkowanego na inne dziecko. Opiekun ma świadomość, że dziecko się tego uczy, np.: dzielenia się zabawkami, czekania na swoją kolej, pokazuje, jak poprosić o zabawkę: <i>„Czy mogę się pobawić twoim misiem Haniu?”</i> (zwróć uwagę, że Hania może nie mieć gotowości podzielenia się swoim misiem i to akceptujemy. Jeśli przykładowo Jaś uzyska negatywną odpowiedź, to mówimy, że teraz Hania bawi się swoją zabawką i jak będzie gotowa to podzieli się nią). • Proponowanie dzieciom wspólnej zabawy, np.: budowanie z klocków <i>Zbudujemy razem wieżę!</i> <p>Wprowadzanie zabawy w podawanie przedmiotów, np.: <i>Haniu podaj proszę misia Jasiowi.</i> Dziecko dopiero uczy się, że jeśli coś pożyczy, to może to odzyskać.</p>
--	--	--

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności wspierających rozwój autonomii u dzieci w zakresie wspierania u dzieci przynależności i uważności na inne osoby.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
<p>Standard 6.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są zawarte aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci przez:</p> <p>1) umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących; 2) zwiększanie samodzielności dzieci.</p>	<p>Umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawaj proste pytania, na które dziecko może odpowiedzieć i obserwuj werbalne i niewerbalne reakcje dziecka, np.: gest, ton głosu lub mina. Odpowiedź dziecka jest wiążąca na wykonanie dalszych czynności. • Zadawaj dziecku pytania otwarte, np.: <i>Gdzie chcesz się bawić?</i> • U najmłodszych dzieci, w czynnościach i aktywnościach proponuj dziecku kilka alternatyw – ograniczony wybór, np.: pokazując dwie zabawki, malowanie ręką lub trzymanie pędzla, wybór śliniaka. • W czynnościach i aktywnościach pytaj dziecko, czym chce się bawić lub czego chce użyć, np.: <i>Czym chcesz malować pracę? Którą zabawką chcesz się bawić?</i> • W trakcie czynności z udziałem dziecka zadawaj pytania otwarte poprzedzające czynność i respektuj odmowę dziecka, np.: <i>Jak dzisiaj chcesz odpocząć?</i>
	<p>Zwiększanie samodzielności dzieci</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opisywanie i pokazywanie czynności samoobsługowych. • Angażowanie dzieci w czynności pielęgnacyjne, np.: samodzielne mycie i wycieranie rąk, zdejmowanie kapci, ściąganie czapki. • Wspieranie samodzielności wiąże się z dawaniem czasu dziecku na wykonanie czynności, tyle ile tego dziecko czasu potrzebuje. • Stwarzamy sytuacje, w których powtarzamy czynności samoobsługowe, np.: mycie rąk przed posiłkami, ściąganie butów i spodni. • Włączanie dzieci w proste obowiązki grupowe, np.: <i>Haniu, jeśli chcesz możesz położyć łyżki na stole. Jasiu, jeśli chcesz, postaw miskę z warzywami.</i>

Rozdział V – Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata (Standard 7)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne zapewnianiu dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata.

Standard	Wskazówka metodyczna	Przykłady / Dobre praktyki
Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata		
<p>Standard 7.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci.</p>	<p>Organizowanie przestrzeni umożliwiającej poznawanie i doświadczanie otaczającego świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dbanie o bezpieczną przestrzeń, w której dziecko może swobodnie się poruszać. • Sale są podzielone tak, by dziecko miało możliwość wybrać, z kim ma ochotę wejść w relację. • Zabawki znajdują się w dostępnych dla dziecka miejscach, np.: na półkach, do których dziecko dosięga lub pudełkach, które są w dostępnych miejscach. • Przestrzeń zewnętrzna jest tak zorganizowana, aby dziecko mogło korzystać z niej we wszystkich porach roku. • Używanie kolorowych świateł, lamp typu <i>Zorza</i>. • Organizowanie stref tematycznych: kuchenny, łazienki, prania, sklepowy, lekarski, fryzjerski, majsterkowania. • Urozmaicanie stref tematycznych, dodawanie zabawek, proponowanie ich innych/nowych zastosowań. • W sali dostępne są dostosowane do wieku dziecka książki o różnej tematyce: duże, realistyczne obrazki, twarda lub gąbkowa oprawa, krótkie opowiadania z dialogiem, o różnych teksturach. • Dostępne są materiały naturalne (np.: kasztany, szyszki, liście, kasza, ryż, soczewica, groch) oraz codziennego użytku. • Dostępne są urządzenia i materiały do aktywności manipulacyjnych.

	<p>Opiekun wspiera dziecko w poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie tematyki organizowanych zabaw do wieku, możliwości i zainteresowań dziecka. • Zabawy trwają tyle czasu, ile dziecko jest nimi zainteresowane. • Proponowanie aktywności sprzyjających rozwojowi myślenia np.: zabawy konstrukcyjne, opowiadanie/czytanie książeczek, zabawy twórcze z użyciem rozmaitych materiałów i mas, zabawy w nawlekanie, mieszczenie, segregowanie, układanki itd. • Pytanie dziecka, czym się interesuje, czy ma ochotę dołączyć do zabawy, szanowanie decyzji dziecka, jeśli chce tylko obserwować zabawę. • Wspieranie dziecka również wtedy, gdy używa przedmiotów w sposób niespecyficzny, szczególnie, że w przypadku nowych przedmiotów dziecko do poznania używa wielu zmysłów. • Towarzystwo dziecka i obserwacja z dzieckiem otoczenia, zmian w pogodzie i przyrodzie w związku ze zmianami pór roku, nazywanie poznanych zjawisk. • Proponowanie dziecku zabaw ruchowych, stymulujących motorykę małą i dużą np.: wspinanie, skakanie, rzucanie, dmuchanie baniek, wózki, hulajnogi, jeździki, chusta "Klanza", raczkowanie i kucanie, pchanie i popychanie zabawek i inne. • Pobudzanie ciekawości dziecka przez zadawanie pytań i szukanie wspólnie odpowiedzi, np.: <i>Z czego jest śnieg/lód? Czy mały można spotkać na spacerze w parku?</i> • Umożliwianie dziecku manipulacji przedmiotami, dotykania ich, gniecienia, wydawania nimi dźwięków. • Posiłki zorganizowane są w taki sposób, by dziecko miało możliwość spróbować i samodzielnie dokładać sobie dodatki, zachęcanie do próbowania nowych smaków i samodzielnego jedzenia. • W miarę możliwości rozszerzanie wiedzy na interesujące dziecko tematy. • Okazywanie radości i entuzjazmu, gdy dziecko poznaje właściwości przedmiotu albo odkrywa jego zastosowanie.
--	--	--

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności w zakresie zapewnienia warunków do wspierania poznawania i doświadczania przez dzieci otaczającego je świata.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
<p>Standard 7.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) myślenie przyczynowo-skutkowe; 2) umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata; 3) używanie określeń dla cech przedmiotów; 4) używanie określeń przestrzennych.	<p>Myślenie przyczynowo skutkowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pokazuj dziecku książki z pojedynczymi obrazkami, opowiadaj, co jest na obrazku, czytaj krótkie teksty. • Słuchaj z dzieckiem krótkich opowiadań, wierszyków i inscenizacji czytanych tekstów. • Rozmawiaj z dzieckiem o sytuacjach zawartych w książce. • Opisuj dziecku, co je otacza, również czynności które wykonujesz, szczególnie dotyczące dziecka. • Zadawaj dziecku pytania otwarte dotyczące wykonywanych czynności, np.: <i>Co będziemy teraz robić? Myjemy ręce.</i> • Rozmawiaj z dzieckiem o tym, co je otacza, rozmawiajcie o zmianach o tym co się dzieje i co się wydarzyło lub wydarzy. • Pobudzaj dziecko do myślenia, umożliwiając swobodne działanie na przedmiocie, wspólne szukanie doświadczeń w otaczającym świecie. • Używaj i pokazuj dzieciom znaczenie pojęć: głośno-cicho, wysoko-nisko, ciemno-jasno, otwarte-zamknięte, daleko-blisko, ciepłe-zimne, dużo-mało, szybko-wolno, nad, pod, obok, w, za. • Dostarczaj różne materiały (papier, ciastolina, chustki, piasek) do gniecenia, rwania, składania itp. • Pokazuj zabawkę zwracając uwagę, co może za chwilę się stać – jedzie-stoi, gładkie-szorstkie, ciche-głośne, ciepłe-zimne, świeci-gaśnie. • Zabawy konstrukcyjne – budowanie z klocków: piętrzenie, mieszczanie, układanie, rozkładanie, składanie, przesuwanie, budowle z klocków: pociąg, wieża itd., użyciem zestawów „mały konstruktor”, „warsztat rzemieślniczy”, warsztat wyposażony w śrubki, młotek, piłę. • Loteryjki cztery kształty geometryczne: kwadrat, koło, trójkąt, prostokąt.

		<p>Zabawy dotyczące analizy przedmiotu (tworzenie metodą prób i błędów piramid z foremek stopniowanej wielkości), otwieranie, zamykanie, odkręcanie, zakręcanie, dopasowanie, spostrzeganie przez dziecko różnych kształtów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie stoliczków do aktywności manipulacyjnej, np.: uruchamianie przyciskami tablicy manipulacyjnej, łączenie obrazka z konkretnym przyciskiem. • Zabawy twórcze z naklejaniem wydzieranek i wycinanek z: kolorowego papieru, drukowanie stemplem, malowanie, rysowanie mazakiem, z gałgankiem, rozprostowanie gałganka, układanie na papierze, np.: liście. • Układanki przestrzenne np.: labirynty, fale, puzzle, piko, sortery z klockami. • Poznawanie różnych faktur, struktur za pomocą dłoni (np.: piasek, farby, papier, ciastolina, klej, pisaki, kredki), formowanie z gliny. • Zabawy z nawlekaniem, poznawanie funkcji otworów (foremki, kolorowe kółka, piko, loteryjki, klocki-test, tabliczki perforowane i wciskanie). • Flanelograf.
	<p>Umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczaj dziecku wrażeń dla wszystkich zmysłów, nazywaj, pytaj, rozmawiaj o doświadczeniu. • Pobudzaj w dziecku nowe zainteresowania. • Pozwalaj dziecku na decydowanie o jego własnych planach. • Opisz dziecku otaczający je świat, opowiadaj o nim i obserwowanych zjawiskach przyrody, rozmawiajcie o tym, co się dzieje wokół. Zabawy piaskiem kinetycznymi lub ogrodowym w piaskownicy przy sprzyjających warunkach pogodowych, przesypywanie piasku, przelewanie wody, budowle z piasku. • Zabawki stymulujące poduchy, podpory, wałki, gumowe klocki, grające zabawki, hamak, gniazdo. • Zabawki do manipulowania, chusteczki, szmatki, maskotki. • Zabawy w zakładanie własnego ogródka. • Zabawy w określaniu zapachu i smaku. • Zabawy umożliwiające degustacje, np.: owoców, warzyw, „badanie” smaku banana, jabłka, ogórka, itd. • Docenianie wysiłku dziecka włożonego w aktywność, zabawę.

	<p>Używanie określeń dla cech przedmiotów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odwołuj się do pamięci dziecka, jakie cechy przedmiotów poznało i zapamiętało. • Przedstawiaj dziecku przeciwstawne cechy przedmiotów. • Zabawy w gromadzenie pod magiczną chustą/czarodziejskim workiem przedmiotów o różnych kształtach, rozmiarach i zadawanie pytania <i>Co to jest?</i> • Zabawy rozwijające funkcję pamięci – odwoływanie się do tego, co dziecko zapamiętało z treści krótkiego opowiadania, zadawanie prostych pytań, zapamiętywanie imion rówieśników, wskazywanie na konkretne dziecko. • Zabawy rozwijające spostrzegawczość poprzez klasyfikację odnajdywania wspólnych cech np.: dwóch przedmiotów: dwa klocki, dwie piłki, dwa samochody, dwie lalki. • Zabawy w strefach tematycznych: <ul style="list-style-type: none"> • strefa kuchenna: gotowanie, sprzątanie, itd., przyswajanie nazw i funkcji przedmiotów kuchennych, odchylenie pokrywki, mieszanie łyżką, przelewanie i odlewanie łyżką – inscenizacja przygotowania posiłku, • strefa łazienki: używamy atrybuty do higieny lub zamieniamy funkcję rzeczy – klocek staje się np. mydłem, mycie lali rączek, buzi, głowy, wycieranie lali i jej części ciała, podkreślanie, że lala lubi być czysta, zachęcanie dziecka do naśladowania czynności, informujemy dziecko, że lala jest bardzo zadowolona, bo jest czysta, lala uśmiecha się do dziecka, • strefa prania: nalewanie wody do miseczki, wkładanie bielizny lali, pranie ubranek, płukanie ubranek, rozwieszanie upranej bielizny, • strefa sklepowy: podział na role: sprzedawca i kupujący, sprzedawanie, kupowanie, ważenie, przyjmowanie i wydawanie produktów, • strefa lekarza: badanie i osłuchiwanie chorego, mierzenie temperatury, podawanie leków, robienie szczepionek, wypisywanie recepty, zastraszanie pacjenta za parawanem, układanie pacjenta na kozetce lekarskiej (lala, miś, piesek), • strefa fryzjerski: czesanie, mycie włosów szamponem, suszenie włosów, przypinanie spinek, wałków, nakładanie ręcznika, czesanie włosów,

		<ul style="list-style-type: none"> • strefa prasowania: ustawianie deski do prasowania, ustawianie koszyka z bielizną do prasowania, ustawianie żelazka, ustawianie spryskiwacza z wodą i spryskiwanie bielizny, rozkładanie na desce bielizny do prasowania, <p>prasowanie bielizny poprzez przesuwanie żelazkiem, składanie i układanie bielizny do szafy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • strefa w mieszkaniu: nakrywanie obrusem stołu, rozkładanie naczyń stołowych, wspólne jedzenie przy stole, wspólne picie wody i, wspólne zjedanie owoców i warzyw, itd., układanie się do snu, układanie ubrań do szafy.
	<p>Używanie określeń przestrzennych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Proponuj zajęcia doskonalące zmysł równowagi i orientacji w przestrzeni oraz doskonalące i usprawniające postawy dziecka. • Stwarzaj przestrzeń do swobodnej działalności dziecka. • Zachęcaj dziecko do doskonalenia koordynacji wzrokowo-ruchowej w zakresie motoryki dużej, używaj w tym czasie zwrotów: <i>wejdź na schody, biegnij za Basią</i>. • Angażuj dziecko w trakcie czynności porządkowych po zabawie, używaj w tym czasie określeń typu: <i>Podnieś książkę z podłogi i odłóż na półkę, Włóż klocki do pudełka, Samochodzik jest pod parapetem- ustaw go na parapecie</i>. • Układanie kilkuelementowych puzzli – dopasowywanie kształtów postaci, np.: zwierząt, figur geometrycznych (koła, kwadratów, trójkątów). • Pomaganie dzieciom zapamiętywać otoczenia i przestrzeń, aby stało się ono znane dziecku. • Ćwiczenia przyczyniające się do wyrobienia celności, zręczności u dziecka: ćwiczenia w chodzeniu, ćwiczenia w rzucie, ćwiczenia we wspinaniu, ćwiczenia ogólnorozwojowe (raczkowanie, kucanie, schylanie się do przodu, na boki, podnoszenie nóg do góry, skakanie w dół i górę), ćwiczenia na ławeczce szwedzkiej, np.: „Rybka”, ćwiczenia po okrągłych taflach z różnorodną strukturą, ćwiczenia w różnych pozycjach. • Zabawy ruchowe rozwijające zmysł równowagi: z użyciem ławeczki szwedzkiej przechodzenie po ławeczce przy asekuracji dorosłego, z użyciem drabinek, cegiełek, skrzyń o różnych wymiarach, woreczków z grochem, chodzenie za

		<p>wózkiem, chodzenie popychając taczkę, chodzenie wzdłuż taśmy, chodzenie z przedmiotami, tory przeszkód np.: kręgle, łuki, koła, bieżnie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabawy w chowanie konkretnych przedmiotów i odnajdywanie ich. • Zabawki stymulujące motorykę dużą i małą: chusta „Klanza”, wózki, taczki, rowerki na napęd nożny, samochody ciężarowe o dużych wymiarach.
--	--	--

Rozdział VI – Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się (Standard 8)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności mówienia, słuchania i porozumiewania się.

Standard	Wskazówka metodyczna	Przykłady/Dobre praktyki
Mówienie do dzieci		
<p>Standard 8.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo- edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci. 	<p>Mówienie powoli i wyraźnie w sposób dostosowany do etapu rozwoju dziecka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Używanie krótkich prostych zdań, np.: <i>To jest piłka.</i> • Unikanie zdrobnień oraz mowy infantylnej w komunikacji z dziećmi, np. nie mów: <i>W miseczce jest kaszunia, mniam mniam, jaka pyszniutka! Otwieramy buziarka, am am.</i> Poprawny komunikat to: <i>W misce jest kasza. Jest ciepła i wygląda smacznie. Chcesz spróbować?</i> • Dbanie o prawidłową pozycję w kontakcie z dzieckiem- należy zniżyć się do poziomu dziecka, przykucnąć. Należy unikać mówienia do dziecka z odległości. • Nawiązywanie kontaktu wzrokowego- patrzenie w oczy dziecka, kontakt „twarzą w twarz” podczas codziennych aktywności (posiłki, czynności higieniczne, zabawa). • Akcentowanie wyrazów znaczących- poprzez użycie odpowiedniej intonacji.
	<p>Czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną) zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dawanie dziecku czasu na odpowiedź, tyle ile tego czasu potrzebuje- należy odczekać chwilę po zadaniu pytania, nawet jeśli widać, że dziecko jeszcze nie odpowiada. • Unikanie przerywania dziecku, pozwalanie mu na dokończenie jego własnej wypowiedzi. • Powtarzanie - należy powtórzyć pytanie, jeśli jest taka potrzeba, należy unikać pośpieszania dziecka.

	<p>Pogłębianie rozmowy w sposób, który dłużej przyciąga uwagę dzieci na danym temacie</p> <p>Używanie pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie kontaktu wzrokowego- okazanie dziecku, że jesteś cierpliwy i słuchasz. Docenianie każdej odpowiedzi- nawet jeśli jest niepełna lub niepoprawna, należy docenić wysiłek dziecka, żeby czuło się zmotywowane do dalszej rozmowy. Podążanie za zainteresowaniem dziecka • rozwijanie werbalne tego, czym dziecko się zainteresuje • pogłębianie tematu dodatkowymi wątkami Rozbudowywanie wypowiedzi dziecka <ul style="list-style-type: none"> • dodawanie nowych szczegółów lub informacji do tego, co powiedziało dziecko • przykład: dziecko mówi „Kot ucieka” - dorosły: „Tak, kot ucieka szybko, chyba czegoś się wystraszył” Łączenie tematu rozmowy z doświadczeniami dziecka • odnoszenie tematu do sytuacji, które dziecko zna lub przeżyło • pomaga to utrzymać zainteresowanie, bo rozmowa staje się osobista i zrozumiała • Dla mniejszego dziecka łatwiejsze będą pytania typu zamkniętego, ponieważ może odpowiedzieć gestem, spojrzeniem, wskazaniem palcem lub pojedynczym słowem, np.: <i>Czy to jest miś?</i>, nawet jeśli dziecko
Aktywne słuchanie dzieci		
<p>Standard 8.1</p> <p>W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci. 	<p>Stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (parafrazy, pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.)</p>	<p>Parafrazy</p> <ul style="list-style-type: none"> • powtarzanie słów dziecka własnymi słowami, aby pokazać, że rozumiemy i utrwalamy jego wypowiedź • przykład: dziecko mówi „Samochód jedzie szybko”, opiekun: „Tak, widzę, że samochód pędzi bardzo szybko!” <p>Pytania</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie zarówno pytań zamkniętych, jak i otwartych; zacznij od pytań zamkniętych u mniejszych dzieci <p>Zdania twierdzące</p> <ul style="list-style-type: none"> • używanie prostych zdań opisujących sytuację: „<i>Samochód jest czerwony.</i>” • dodawanie informacji wzbogacających słownictwo i rozwijających myślenie dziecka <p>Zdania wykrzyknikowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrażanie emocje i ekscytacji, aby przyciągnąć uwagę dziecka: „<i>Ale ten pies jest ogromny!</i>” • stosowanie wykrzyknienia przy pozytywnych wzmocnieniach: „<i>Bardzo się napracowałeś!</i>” <p>Łączenie form wypowiedzi w rozmowie</p> <ul style="list-style-type: none"> • mieszanie pytań, twierdzeń i wykrzyknień w naturalnym rytmie rozmowy, aby była ciekawa i dynamiczna. Pozwala to dziecku rozumieć różne sposoby wyrażania myśli i emocji
--	--	---

4 - RESPEKTOWANIE PRAW DZIECI W CODZIENNEJ PRACY ŻŁOBKA

4.1 Żłobek Miejski „Kraina Maluszka” w Knurowie stwarza dzieciom możliwość odpoczynku w dwóch różnych formach (odpoczynek na leżaczkach, cicha aktywność na dywanie, odpoczynek w kąciu wyciszenia):

- Czas na odpoczynek i sen przewidziano w harmonogramie dnia.
- W przebiegu dnia opieki respektuje się indywidualny rytm snu dzieci najmłodszych
- Poza godzinami przewidzianymi w harmonogramie umożliwia się dzieciom możliwość odpoczynku zgodnie z potrzebą oraz indywidualnym wyborem dziecka (odpoczynek na dywanie, kącik wyciszenia – strefa relaksu)

4.2 Lista działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych:

- Opiekunowie stwarzają warunki do zachowania intymności w czynnościach higienicznych
- Opiekunowie informują dziecko o zamiarze wykonania czynności związanych z higieną.
- Respektują odmowę jeśli nie stanowi to zagrożenia dla dobrostanu dziecka.
- Czynności higieniczne przy dziecku opiekunowie wykonują bez zbędnego pośpiechu, z pełną cierpliwością, delikatnością i uważnością na dziecko.
- Opiekunowie pracują nad samodzielnością dzieci zachęcając je do aktywnego udziału w kształtowaniu nawyku samodzielnego mycia rąk po wejściu do oddziału, po skorzystaniu z toalety, przed posiłkami.
- Opiekunowie wspierają samodzielność dzieci w związanej z czynnościami higienicznymi poprzez instruktaż i trening dostosowany do możliwości rozwojowych dziecka.
- Opiekunowie dostrzegają gotowość dziecka w zakresie samoobsługi związanej z korzystaniem z nocnika (toalety) i podejmują ścisłą współpracę z rodzicami w tym zakresie
- Opiekunowie respektują prawo dziecka do odmowy aktywnego udziału w rozwoju samodzielności w zakresie samoobsługi, ale zachęcają je do tego udziału.

4.3 Działania podlegają corocznej samoocenie personelu

4.4 Lista działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas posiłków:

- Opiekunowie informują dzieci o zbliżającym się posiłku pozwalając zakończyć zabawę
- Opiekunowie są uważni na sygnały ze strony dzieci odnośnie potrzeby jedzenia
- Opiekunowie zachęcają a nie zmuszają dzieci do jedzenia
- Opiekunowie nie okazują zniecierpliwienia i unikają pośpiechu w trakcie czynności związanych z przebiegiem posiłku
- Opiekunowie pomagają w jedzeniu dzieciom, które nie są gotowe na samodzielne spożywanie posiłków, za pomocą łyżki lub widelca – karmienie jeden na jeden
- Zależnie od indywidualnych potrzeb dzieci opiekunowie pozostawiają dzieciom odpowiednią ilość czasu na spożycie posiłku.
- Opiekunowie zbierają od rodziców informacje dotyczące nawyków żywieniowych i preferencji smakowych dzieci
- Opiekunowie respektują preferencje smakowe, odmowę dziecka spożycia posiłku oraz wielkość spożywanych przez dziecko porcji.
- Opiekunowie stwarzają dzieciom warunki do aktywnego udziału w organizacji posiłku w tym w samodzielnym nakładaniu potraw
- Opiekunowie zachęcają dzieci do próbowania nieznanymi im potraw
- Opiekunowie wpajają dzieciom zasady zdrowego żywienia
- Opiekunowie zachęcają rodziców do stosowania zasad zdrowego żywienia w domu
- Opiekunowie dostrzegają gotowość dziecka w zakresie samoobsługi związanej ze spożywaniem posiłku, zachęcają dzieci do samodzielnego jedzenia udzielając instrukcji i wspierając trening jego samodzielności w tym zakresie

4.5 Działania podlegają corocznej samoocenie personelu

5 - BUDOWNIE PRZEZ PERSONEL BEZPIECZNYCH OPARTYCH NA SZACUNKU RELACJI Z DZIEĆMI

W Miejskim Żłobku „Kraina Maluszka” w Knurowie określono, wspólne dla całego personelu, wskazane i oczekiwane, w kontaktach z dziećmi, sposoby:

- Nawiązywania z dziećmi relacji dających im poczucie bezpieczeństwa i przynależności
- Reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci
- Komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia opieki oraz zmian z tym związanych

Relacje z dziećmi

Pracownicy żłobka, niezależnie od zajmowanego stanowiska, odnoszą się do dzieci ciepło i życzliwie, często się uśmiechając. Okazują dzieciom uważność - zainteresowanie zachowaniem i wypowiedziami dzieci, reagując mimiką i uśmiechem. Podczas rozmowy pozostają z dzieckiem w kontakcie wzrokowym, starając się aby rozmowa z dzieckiem odbywała się na poziomie twarzy dziecka a nie z poziomu wysokości wzrostu rozmówcy.

Reakcja na zachowania dzieci

Pracownicy żłobka uważnie obserwują dzieci w gotowości na:

- dopasowanie swojego zachowania, tonu głosu do zachowania dziecka
- udzielenie dziecku wszelkiej niezbędnej pomocy gdy tego potrzebuje
- rozpoznanie u dziecka w ciągu dnia trudnych momentów takich jak: nagła zmiana zachowania, zmęczenie, reakcja na nadmiar bodźców. Odpowiadają na pojawiającą się w tym momencie potrzebę bliskości (np. przytulenia) lub wyciszenia (odosobnienie w zaaranżowanej przez siebie przestrzeni)
- rozpoznawanie u dziecka jego emocji i właściwe ich nazywanie
- wspierają samodzielne organizowanie przez dziecko przestrzeni do zabawy lub odpoczynku

Pracownicy żłobka:

- stwarzają warunki i wspierają dzieci w samodzielnym podejmowaniu przez nie decyzji, jeśli są na to gotowe
- zachęcają do samodzielnego naprawiania błędów i pokonywania pojawiających się trudności, jeśli są na to gotowe
- respektują chęć bądź potrzebę dziecka do przerwania kontaktu i oczekują na jego wznowienie z inicjatywą dziecka

Komunikowanie dzieciom o aktywnościach

- Pracownicy informują dziecko, o kolejnych punktach w planie dnia opieki, za pomocą komunikatów głosowych lub w sposób przyjęty i wypracowany w grupie.
- Pracownicy informują dzieci o wszelkich aktywnościach z ich udziałem, zachęcają je do podjęcia wspólnej aktywności. Respektują odmowę.

Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny zadań dotyczących interakcji z dziećmi w sposób ustalony przez instytucje opieki a wnioski przeprowadzonej samooceny są dokumentowane.

STANDARD 6 Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby

Standard 6.1: Wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami.

Zasady organizacji przestrzeni:

- Sala została zorganizowana w sposób umożliwiający dzieciom obserwację innych oraz swobodne podejmowanie kontaktów społecznych.
- Przestrzeń sali została podzielona na wyraźnie wydzielone strefy aktywności, wyposażone w różnorodne zabawki i materiały dostosowane do wieku i potrzeb rozwojowych dzieci.
- Aranżacja przestrzeni umożliwia jej elastyczne przekształcanie w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci (np. ruchome regały (biblioteczka), duże klocki oddzielające strefy, przestawne elementy dzielące przestrzeń).

Działania personelu wspierające budowanie relacji i poczucia przynależności do grupy:

- Personel stosuje codzienne rytuały, takie jak indywidualne powitania, pożegnania, wspólne rozpoczęcia i zakończenia dnia, sprzyjające budowaniu poczucia wspólnoty.
- Harmonogram dnia uwzględnia stałe, powtarzalne elementy integrujące grupę, w tym wspólne zabawy i aktywności.
- Dzieci są zachęcane do udziału w zabawach zespołowych, w szczególności w małych, kilkuosobowych grupach.
- Organizowane są zajęcia sprzyjające współpracy i wzajemnej obserwacji dzieci, takie jak wspólne dekorowanie sali, porządkowanie przestrzeni czy zabawy tematyczne.
- Dzieci mają możliwość naśladowania innych oraz uczestniczenia w zabawach równoległych.
- Personel aktywnie modeluje prawidłowe interakcje społeczne podczas zabaw i codziennych sytuacji, pokazując dzieciom, jak budować relacje z rówieśnikami.
- Personel uważnie reaguje na sygnały dziecka świadczące o chęci nawiązania kontaktu z innymi dziećmi i wspiera je w tych sytuacjach.
- Przy organizacji zabaw integracyjnych i grupowych uwzględniane są indywidualne cechy temperamentu, potrzeby i zainteresowania dzieci.

Standard 6.2: Aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci poprzez umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących oraz zwiększanie samodzielności u dzieci

Działania wspierające rozwój autonomii i samodzielności dzieci:

- Przestrzeń sali została zorganizowana w taki sposób, aby dzieci miały możliwość swobodnej i bezpiecznej eksploracji oraz samodzielnej zabawy.
- Dzieciom powierzane są proste role i obowiązki w codziennym życiu grupy, takie jak pomoc przy nakrywaniu do stołu, podawaniu sztuczków czy porządkowaniu zabawek.
- Dzieci mają możliwość samodzielnego wykonywania czynności adekwatnych do ich możliwości, takich jak ubieranie się, sprzątanie po sobie, układanie puzzli czy aranżowanie kącików zabaw.
- Personel zachęca dzieci do pomagania sobie nawzajem, z uwzględnieniem ich wieku i poziomu rozwoju.
- W sytuacjach konfliktowych personel wspiera dzieci w samodzielnym poszukiwaniu rozwiązań, jednocześnie zapewniając pomoc, jeśli dzieci nie są w stanie same poradzić sobie z daną sytuacją. W całej placówce obowiązują jednolite zasady reagowania w sytuacjach konfliktowych.
- Personel szanuje decyzje dzieci dotyczące dzielenia się zabawkami oraz uczestnictwa w zabawie z innymi dziećmi. Dzieci mają prawo odmówić zabawy z inną osobą lub dzielenia się zabawkami.

Standard 6.3: Zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie

W codziennej pracy personel realizuje następujące działania:

- Podpowiada dzieciom, jak mogą ze sobą współpracować lub rozwiązywać trudne sytuacje, np. „Najpierw on, potem ty”.
- Daje dzieciom możliwość samodzielnego decydowania, z kim chcą się bawić, ale pozostaje w pobliżu, aby zapewnić im poczucie bezpieczeństwa i ewentualną pomoc.
- Zamiast zakazów i krytyki, personel stosuje pozytywne komunikaty, które pokazują dzieciom, jak mogą zachować się inaczej, np. „Nogi chodzą po sali” zamiast „Nie biegaj!”.
- Jasno i w prosty sposób wyjaśnia dzieciom zasady obowiązujące w grupie, tak aby były dla nich zrozumiałe i możliwe do przestrzegania.
- Poprzez własne zachowanie personel pokazuje dzieciom, jak rozmawiać, prosić o coś, poczekać na swoją kolej czy zaprosić kogoś do zabawy.
- Zachęca dzieci do wspólnych działań, które rozwijają współpracę, takie jak budowanie z klocków, wspólne sprzątanie, zabawy w małych grupach.

W trudniejszych sytuacjach, takich jak nieporozumienia między dziećmi, personel towarzyszy dzieciom, podpowiada rozwiązania i uczy, jak poradzić sobie z konfliktem bez złości i krzyku.

Standard 6.4: Celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń

Zasady celebrowania świąt i innych ważnych wydarzeń:

- W placówce organizowane są proste formy celebrowania wydarzeń bliskich dzieciom, takich jak urodziny, Dzień Dziecka, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziny zgodnie z Kalendarium
- Dla każdego dziecka obowiązuje ten sam, ustalony z rodzicami rytuał świętowania urodzin.
- Wspólne świętowanie ma charakter zabawy i budowania relacji, dostosowany do wieku dzieci.
- Celebrowanie świąt o charakterze kulturowym lub religijnym odbywa się w porozumieniu z rodzicami, z uwzględnieniem różnic kulturowych.
- Każde dziecko ma prawo zrezygnować z udziału w świętowaniu lub jego wybranych elementach, a personel respektuje tę decyzję.

STANDARD 7 Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata

Standard 7.1: Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci

Działania realizowane przez personel w wybranym obszarze:

- Dzieci mają możliwość swobodnego działania — indywidualnie, w parach lub w większej grupie, w zależności od potrzeb.
- Przestrzeń sali jest tak zorganizowana, by dzieci miały dostęp do różnorodnych miejsc zabawy tematycznej, które są regularnie wzbogacane o nowe elementy.
- Tematyka kąceków i materiałów dostępnych w sali jest zmieniana w zależności od aktualnych zainteresowań dzieci oraz tematu zajęć. Dzieci podczas zabawy mogą decydować o tym, co chcą robić i jaką formę zabawy wybierają.
- Dzieci mają możliwość samodzielnego badania otoczenia poprzez kontakt z przedmiotami codziennego użytku oraz materiałami dostępnymi w sali.
- Czas trwania zabaw i aktywności dostosowywany jest do zaangażowania i możliwości dzieci — zabawa nie jest przerywana sztucznie, jeśli dzieci chcą ją kontynuować.
- Tematyka zabaw jest dostosowywana do zainteresowań dzieci, a personel reaguje na ich potrzeby w tym zakresie.
- Personel zachęca dzieci do odkrywania nowych umiejętności i zdobywania wiedzy poprzez zabawę, eksperymentowanie i próby działania.
- Dzieci mają przestrzeń do pokonywania drobnych trudności i uczenia się poprzez własne doświadczenia.
- W sali i podczas spacerów dzieci mają możliwość poznawania naturalnych materiałów, obserwowania zmian w przyrodzie i eksplorowania otoczenia.
- Organizowane są aktywności umożliwiające dzieciom poznawanie najbliższego środowiska — zarówno w sali, jak i poza nią.

Standard 7.2: Wybrane aktywności rozwijające poznawanie świata i myślenie przyczynowo - skutkowe
Rozwój myślenia przyczynowo -skutkowego:

- Zabawy wprawiające przedmioty w ruch: toczenie piłek, zabawy z kręceniem bączków, zabawy samochodzikami i pociągami.
- Zabawy światłem i cieniem: rzucanie cienia na ścianę, obserwowanie ruchu światła.
- Wkładanie i wyjmowanie, pakowanie, przenoszenie przedmiotów: sortery, klocki, piłeczki.
- Zgniatanie i rozrywanie papieru, zabawy z lodem: obserwacje przyrodnicze, dotykanie zimnych powierzchni, zabawa z papierem.
- Budowanie i burzenie konstrukcji: układanie wieży z klocków.
- Rozciąganie i badanie właściwości materiałów: rozciąganie gumek, tasiemek, badanie materiałów.

Rozwój umiejętności obserwacji i doświadczania świata:

- Proponowanie dzieciom wyboru produktów podczas posiłków.
- Zabawy przedmiotami wydającymi dźwięki przyrody, zwierząt, zjawisk atmosferycznych, odgłosów otoczenia, pojazdów.
- Zabawy w odkrywanie i poszukiwanie ukrytych przedmiotów.
- Możliwość eksplorowania otoczenia i przyrody wokół placówki: spacer, obserwacja roślin, zwierząt, zjawisk pogodowych.
- Używanie określeń dla cech przedmiotów: „mały, duży, wysoki, okrągły, zimny, ciepły, ciężki, lekki”
- Komentowanie i opisywanie znalezionych przedmiotów: „To jest duża piłka, a to mała”, „Miękki kocyk”, „Twardy klocek”.
- Opisywanie tego, co dzieci widzą, słyszą i czym się bawią.
- Porównywanie przedmiotów według cech, np. duży–mały, większy–mniejszy.

Używanie określeń przestrzennych:

- Zabawy w poszukiwanie ukrytych przedmiotów i określanie ich położenia: „Gdzie schował się miś? Za krzesłem? Pod stołem?”. Opisywanie położenia przedmiotów i osób, np. „na”, „pod”, „obok”, „przed”, „za”
- zabawy ruchowe na torze przeszkód, układanie puzzli, klocków

STANDARD 8 Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się

Standard 8.1: Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające rozwój mowy i komunikacji u dzieci. Działania realizowane przez personel w wybranym obszarze:

Mówienie do dzieci

- Personel dostosowuje sposób wypowiedzi do poziomu rozwoju dziecka, nie używając infantylnego języka.
- Wypowiedzi są krótkie, zrozumiałe i budowane pełnymi zdaniami.
- Podczas kontaktu z dziećmi personel używa pytań otwartych, zamkniętych oraz inicjujących rozmowę.
- Stosowane są różnorodne formy wypowiedzi: pytania, zdania twierdzące, komentarze, wykrzyknienia.
- Personel wyjaśnia dzieciom znaczenie nowych słów i zjawisk, wykorzystując gesty i mimikę.
- Podczas rozmowy personel mówi wyraźnie, modelując prawidłową artykulację i intonację.
- Stosowane są uproszczenia językowe ułatwiające zrozumienie, przy zachowaniu naturalnego, szanującego dzieci sposób komunikacji.

Aktywne słuchanie dzieci

- Personel uważnie obserwuje i reaguje na werbalne i niewerbalne komunikaty dzieci.
- Podczas rozmowy personel daje dzieciom czas na odpowiedź, nie przerywa i nie ponagla.
- Rozwijana jest rozmowa w oparciu o zainteresowania i doświadczenia dziecka.
- W sytuacjach codziennych personel angażuje dziecko w słowną interakcję opartą na wspólnym działaniu.

Wzbogacanie słownictwa dzieci

- Personel rozszerza słownictwo dzieci, opisując przedmioty, zjawiska i sytuacje w otoczeniu.
- Wprowadzane są nowe słowa w kontekście znanych dziecku sytuacji i przedmiotów.
- Dzieci mają codziennie możliwość słuchania opowiadań, historyjek lub bajek.
- Zachęca się dzieci do wspólnego oglądania książek, opowiadania o ilustracjach i powtarzania znanych fragmentów.
- Dzieci mogą samodzielnie przeglądać książki i ilustrowane materiały.

- Podczas wspólnego czytania personel zachęca dzieci do przewracania kartek, zadawania i odpowiadania na pytania, powtarzania słów i rymów. Słownictwo wzbogacane jest o różne kategorie wyrazów, m.in. nazwy przedmiotów, czynności, uczuć i funkcji.

Standard 8.2: Wybrane aktywności wspierające rozwój mowy i komunikacji u dzieci.

Rozmowy z dziećmi

- Codzienne, naturalne rozmowy z dziećmi podczas różnorodnych aktywności.
- Rozmowy z wykorzystaniem pacynek, pluszaków lub innych przedmiotów.
- Rozmowy z dziećmi o tym, co aktualnie przyciąga ich uwagę.
- Komentowanie działań dzieci w trakcie zabawy.
- Dopytywanie dzieci o ich potrzeby w codziennych sytuacjach (np. podczas posiłków, w toalecie).

Komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem

- Towarzystwo dzieciom w sytuacjach, gdy ustalają coś między sobą, np. dzielą zabawki, umawiają się na zabawę.
- Zachęcanie dzieci do podejmowania kontaktu z innymi dziećmi i personelem.
- Organizowanie zabaw sprzyjających komunikacji, takich jak zabawa w telefon, dom, przyjęcie.
- Wspieranie dzieci w wyrażaniu swoich potrzeb i emocji wobec innych dzieci i osób dorosłych.

Aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek

- Codzienne wspólne czytanie książek i słuchanie opowiadań, bajek lub rymowanek.
- Zachęcanie dzieci do aktywnego udziału — przewracania kartek, wskazywania elementów na ilustracjach, odpowiadania na pytania.
- Pielęgnowanie rytuałów związanych z czytaniem, np. czytanie ulubionej książki o stałej porze dnia.
- Opowiadanie treści książek z obrazkami z zaangażowaniem dzieci, np. „Pokaż, gdzie jest...”.
- Udostępnianie dzieciom książek do samodzielnego oglądania.

STANDARD 9 Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów

Standard 9.1: Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające rozwój fizyczny dzieci. Działania realizowane przez personel w wybranym obszarze:

Rozwój sprawności w zakresie małej motoryki

- Organizowanie zabaw z wykorzystaniem przedmiotów rozwijających sprawność rąk, dłoni i palców (np. klocki, układanki, manipulowanie drobnymi przedmiotami).
- Pozostawianie dzieciom czasu i swobody na samodzielną zabawę i manipulację materiałami.
- Zachęcanie do zabaw rozwijających koordynację wzrokowo-ruchową, takich jak wrzucanie przedmiotów do otworów, łączenie elementów, układanie klocków.

Rozwój percepcji zmysłowej

- Codzienne udostępnianie dzieciom materiałów o różnorodnej fakturze, zapachu i dźwiękach (np. piasek, woda, ciastolina, naturalne materiały, instrumenty dźwiękowe).
- Organizowanie zabaw sensorycznych dostosowanych do wieku i możliwości dzieci.
- Dbanie o optymalny poziom bodźców w otoczeniu (unikanie zbyt silnych dźwięków, migających świateł itp.).
- Umożliwianie dzieciom eksploracji przedmiotów codziennego użytku i elementów otoczenia pod nadzorem.
- Planowanie zabaw sensorycznych tak, aby dzieci miały czas na spokojne zaangażowanie się i dzielenie swoimi spostrzeżeniami.

Rozwój sprawności w zakresie motoryki dużej

- Organizowanie przestrzeni w sali i na zewnątrz w sposób sprzyjający podejmowaniu aktywności ruchowej.
- Umożliwianie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia nowych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są nimi zainteresowane.

- Stwarzanie dzieciom możliwości eksplorowania przestrzeni, np. przez przestawianie zabawek lub przenoszenie dzieci w różne miejsca w sali.
- Towarzyszenie dzieciom w zabawach ruchowych (np. turlanie, czworakowanie, próby wstawania, chodzenia).
- Zachęcanie do podejmowania nowych wyzwań ruchowych w granicach akceptowalnego ryzyka.
- Wspieranie niemowląt w rozwoju ruchowym, m.in. podczas prób siadania, czworakowania, wstawania i chodzenia.

Dbanie o bezpieczeństwo dzieci, ale bez nieuzasadnionego ograniczania ich aktywności ruchowej.

Standard 9.2: Wybrane aktywności wspierające rozwój fizyczny dzieci

Zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku:

- Ścieżki sensoryczne — chodzenie na bosaka po trawie, piasku, folii bąbelkowej, szyszkach, fakturach.
- Zabawy wodą, np. przelewanie, chlapanie, przekładanie drobnych elementów w wodzie.
- Zajęcia z błotem, piaskiem, ziemią, gliną.
- Malowanie palcami, rękami, gąbkami.
- Słuchanie różnych dźwięków — instrumenty, przedmioty codziennego użytku, dzwonki, folie szeleszczące.
- Wydawanie dźwięków ustami — naśladowanie zwierząt, pojazdów, powtarzanie prostych dźwięków.
- Próbowanie ziół, owoców, bezpiecznych produktów spożywczych o różnych smakach.
- Wąchanie kwiatów, ziół, aromatycznych przypraw.
- Testowanie smaków — słodkiego, słonego, kwaśnego w bezpiecznych warunkach.
- Zabawy koszykiem skarbów — różnorodne przedmioty o różnych fakturach, kształtach i zapachach.

Zabawy wspierające rozwój motoryki małej:

- Budowanie i układanie z klocków różnego rodzaju.
- Wkładanie i wyjmowanie przedmiotów z pudełek, pojemników, butelek z wąskim otworem.
- Chwywanie, darcie, zgniatanie, składanie papieru.
- Malowanie pędzlem, palcami, gąbkami.
- Lepienie, wałkowanie, ugniatanie ciastoliny, masy solnej, plasteliny.
- Przyczepianie i odczepianie elementów, np. rzepy, guziki, spinacze, zatrzaski.
- Zabawy z przyciskami, klawiszami, pokrętłami, otwieraniem i zamykaniem.
- Zawieszanie i zdejmowanie lekkich przedmiotów z haczyków, tablic manipulacyjnych.

Ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi:

- Wspinanie się na stabilne elementy, np. poduszki, kanapę, skrzynki, niskie drabinki.
- Chodzenie po wyznaczonym śladzie lub linii.
- Samodzielne jedzenie — nabieranie łyżką, picie z kubka, przekąski do rączki.
- Malowanie, rysowanie kredkami, pisakami, kredą.
- Samodzielne mycie rąk, buzi, czesanie się.
- Sprzątanie zabawek do wyznaczonego pojemnika.
- Zabawy z piłką — turlanie, rzucanie, łapanie, podrzucanie.
- Przeciąganie lekkich elementów (np. sznurka z przyczepionym przedmiotem).

Zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała:

- Turlanie się po macie, dywanie, materacu.
- Huśtanie się w hamaku, na bujaku, na rękach opiekuna.
- Przeciskanie się przez tunel, pod stołem, między poduszkami.
- Otulanie się kocem, chustą, zabawy w kokonie.

- Delikatne masowanie pleców, dłoni, stóp, twarzy — ręką lub miękką szczotką.
- Zabawy z kotłą obciążeniową (jeśli placówka posiada).
- Rzucanie się na miękkie poduchy lub materac.

Aktywności w zakresie dużej motoryki, ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu:

- Tory przeszkód — przechodzenie przez obręcze, omijanie pachołków, przeskakiwanie przez niskie przeszkody.
- Swobodne zabawy na placu zabaw, na nierównej powierzchni (trawa, piasek, kamyczki).
- Chodzenie po krawężniku, wzdłuż wyznaczonej linii.
- Bieganie po bezpiecznej przestrzeni na zewnątrz.
- Przeciąganie, pchanie, ciągnięcie lekkich wózków, skrzynek, zabawek na sznurku.
- Zabawy w chowanego, w berka w dostosowanej do wieku formie.
- Toczenie dużych piłek, opon, lekkich przedmiotów.
- Zawody ruchowe w prostym wydaniu — kto szybciej dobiegnie, przejdzie, dotknie.
- Wchodzenie i schodzenie z niskich schodków lub podestów pod nadzorem

STANDARD 10 Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki

Standard 10.1: Wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom działania twórcze oraz dostęp do wytworów kultury. Działania realizowane przez personel w wybranym obszarze:

Wspieranie działań twórczych dzieci:

- Personel udziela dzieciom pozytywnej informacji zwrotnej podczas działań twórczych, bez oceniania efektu i poprawiania prac dzieci.
- Dzieci mają codziennie swobodny dostęp (przy nadzorze opiekuna) do różnorodnych materiałów plastycznych (papier, kredki, mazaki, plastelina, ciastolina, klej).
- Zapewnione jest miejsce w sali, gdzie dzieci mogą swobodnie tworzyć i eksperymentować z materiałami.
- Umożliwia się dzieciom rysowanie i malowanie na pionowych płaszczyznach, na wysokości dostosowanej do ich wzrostu.
- W zajęciach plastycznych unika się stosowania gotowych szablonów, kolorowanek i kart do wypełniania.
- Podczas zajęć artystycznych dzieci nie są zmuszane do wykonywania tego samego — każde dziecko może tworzyć po swojemu.
- W pracy plastycznej i konstrukcyjnej personel skupia się na procesie tworzenia, nie na ostatecznym efekcie.
- Codziennie stwarzane są okazje do kreatywnych działań konstrukcyjnych (z klocków, pudełek, pojemników).
- Personel zachęca dzieci do tańca i śpiewu, organizując swobodne i zorganizowane formy aktywności muzycznej.
- Dzieci mają czas na samodzielne poszukiwanie kreatywnych rozwiązań w zabawie i działaniach artystycznych.

Kontakt dzieci z wytworami kultury i sztuki:

- W sali i podczas zajęć udostępniane są dzieciom reprodukcje dzieł sztuki — rysunki, obrazy.
- Personel organizuje sytuacje, w których dzieci mają okazję oglądać ilustracje i książki o wysokim poziomie estetycznym.
- Zapewniana jest muzyka wysokiej jakości, dostosowana do wieku dzieci, o odpowiedniej głośności i różnorodnym repertuarze.
- W miarę możliwości organizowane są zajęcia, podczas których dzieci mogą oglądać spektakle, występy, wystawy lub uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych dostosowanych do wieku.
- Organizowane są koncerty i audycje muzyczne z muzyką na żywo.

Standard 10.2: Wybrane aktywności zachęcające dzieci do wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach; wyrażania twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystania różnorodnych materiałów; poznawania różnych wytworów kultury.

Wyrażanie twórczej ekspresji w różnych formach

- Swobodne malowanie, rysowanie na dużych formatach papieru.
- Zabawy konstrukcyjne z wykorzystaniem klocków, pudełek, kartonów, pojemników.
- Taniec swobodny do muzyki, zabawy muzyczno-ruchowe.
- Śpiewanie, naśladowanie dźwięków, zabawy rytmiczne.
- Zabawy w teatrzyk z wykorzystaniem pacynek, pluszaków, rekwizytów.
- Opowiadanie przez dzieci historyjek obrazkowych lub wymyślonych bajek.
- Zabawy darmowe — odgrywanie prostych scenek, np. z życia codziennego, naśladowanie zwierząt.
- Rysowanie kredą na tablicy lub podłożu zewnętrznym.
- Malowanie gąbkami, stemplem, patyczkiem
- Swobodna zabawa lusterkami — obserwacja siebie i mimiki.

Wyrażanie twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnorodnych materiałów

- Swobodny dostęp do materiałów plastycznych: kartki, kredki, mazaki, farby, plastelina, ciastolina, tasiemki.
- Zabawy materiałami naturalnymi: szyszki, kamyki, liście, gałązki, piasek, woda.
- Umożliwienie malowania i rysowania na różnych podłożach: papier, karton, folia, płótno.
- Organizowanie zabaw sensorycznych z wykorzystaniem masy solnej, gliny, piasku kinetycznego, piany.
- Działania twórcze z wykorzystaniem materiałów z recyklingu: rolki, pudełka, butelki.
- Zapewnienie miejsca, w którym dzieci mogą swobodnie eksperymentować z materiałami — np. kącik plastyczny.

Poznawanie różnych wytworów kultury

- Udostępnianie dzieciom reprodukcji obrazów, ilustracji, rzeźb o wysokiej wartości artystycznej.
- Czytanie i oglądanie książek o wysokim poziomie estetycznym i starannym wykonaniu.
- Słuchanie muzyki klasycznej, dziecięcej i tradycyjnych utworów w odpowiedniej jakości.
- Pokazywanie dzieciom ilustracji, zdjęć, materiałów przedstawiających różne formy sztuki i architektury.
- Organizowanie zajęć tematycznych dotyczących tradycji i zwyczajów (np. świątecznych, regionalnych).
- W miarę możliwości uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych dostosowanych do wieku dzieci (np. teatrzyk, muzyka na żywo).
- Udział w krótkich spacerach lub wyjściach tematycznych

STANDARD 11 Praca na podstawie planu opiekuńczo wychowawczo edukacyjnego

Standard 11.1: Realizowanie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego

Forma dokumentacji: Dokumentacja prowadzona jest w sposób przejrzysty i zrozumiały– arkusze obserwacji, tabele, krótkie notatki, opisy, zapisy w dzienniku lub dokumentowanie realizacji planu w codziennej pracy z dziećmi.

Zakres dokumentowania: Bieżące dokumentowanie wybranych elementów realizacji Planu OWE, w szczególności:

- Organizowanie działań i aktywności wspierający dzieci we wszystkich obszarach rozwoju.
- Wprowadzanych zmian w organizacji przestrzeni wynikających z potrzeb i zainteresowań dzieci.
- Wniosków z obserwacji oraz informacji zwrotnych od rodziców dotyczących dziecka lub środowiska instytucji opieki.

Stosowane narzędzia dokumentacyjne:

- Zapisy w dzienniku grupy dotyczące realizacji planu w codziennej pracy z dziećmi uwzględniające metody pracy z dziećmi
- Arkusze obserwacji dzieci – tabela oraz ewentualne spójne notatki.
- Miesięczne plany ze szczegółowymi aktywnościami z różnych obszarów.
- Zdjęcia lub prace plastyczne jako dokumentacja aktywności dziecka.
- Arkusze samooceny personelu w zakresie wspierania dzieci.
- Notatki ze spotkań w sprawie realizacji OWE.

Wykorzystanie dokumentacji: Wnioski z dokumentacji omawiane są podczas spotkań i służą do:

- Planowania dalszych działań wychowawczo-opiekuńczo-edukacyjnych.
- Wprowadzania zmian w organizacji przestrzeni i pracy z dziećmi.
- Dostosowywania wsparcia do indywidualnych potrzeb dzieci.
- Doskonalenia pracy i planowania rozwoju zawodowego personelu.

Dostępność dokumentacji: Dokumentacja jest dostępna dla wszystkich uprawnionych członków zespołu oraz, w zakresie dotyczącym ich dziecka, dla rodziców. Dokumentacja prowadzona jest z zachowaniem zasad ochrony danych osobowych.

Standard 11.2: Analizowanie i dostosowywanie planu do możliwości instytucji opieki oraz potrzeb dzieci, które do niej aktualnie uczęszczają

Termin analizy: W naszej placówce ewaluacja Planu OWE przeprowadzana jest raz w roku, zgodnie z organizacją pracy instytucji opieki.

Konkretna data ustalana jest każdorazowo przez osobę kierującą placówką, z uwzględnieniem zakończenia bieżącego roku pracy i możliwości organizacyjnych. W pierwszym tygodniu maja, pracownicy dokonują samooceny.

Do połowy czerwca rodzice/ opiekunowie prawni wypełniają ankietę satysfakcji. Udział rodziców w badaniu jest dobrowolny.

Zebrany materiał jest analizowany i są wyciągane wnioski do wprowadzenia zmian w kolejnym planie OWE. Po zakończeniu procesu adaptacji dzieci nowoprzyjętych, w ostatnim tygodniu października, przeprowadza się analizę potrzeb grupy dzieci uczęszczających do placówek żłobka. Na podstawie analizy pracy personelu, podsumowania zebranych od rodziców podopiecznych wniosków, uwag i odpowiedzi na pytania, w skierowanej do nich ankiecie oraz potrzeb dzieci nowoprzyjętych po zakończeniu procesu adaptacji, diagnozy potrzeb szkoleniowych personelu, aktualizuje się roczny Plan OWE na okres następnego roku kalendarzowego.

Cel analizy:

- Podsumowanie stopnia realizacji zaplanowanych działań.
- Wskazanie mocnych stron oraz obszarów wymagających doskonalenia.
- Zaplanowanie zmian w Planie OWE na kolejny rok pracy.

Zakres analizy obejmuje:

- Realizację wszystkich obszarów ujętych w Planie OWE.
- Organizację przestrzeni i warunki sprzyjające rozwojowi dzieci.
- Skuteczność działań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych.
- Jakość współpracy i komunikacji z rodzicami.
- Funkcjonowanie zespołu i spójność podejmowanych działań.
- Identyfikację trudności i sposobów ich rozwiązywania.

Sposób przeprowadzenia analizy:

- Zebranie informacji z bieżącej dokumentacji (arkusze obserwacji, notatki)
- Uwzględnienie wyników samooceny personelu.
- Analiza opinii rodziców, zebranych poprzez rozmowy, ankiety, konsultacje.
- Spotkanie zespołu, omówienie zebranych informacji i wypracowanie wniosków.
- Spisanie podsumowania w formie dokumentu wewnętrznego.

Dokumentowanie: Z analizy sporządzany jest dokument podsumowujący, zawierający wnioski i zalecenia do dalszej pracy. Dokument przechowywany jest w dokumentacji placówki i służy jako podstawa do modyfikacji Planu OWE.

Powiązanie z ewaluacją pracy personelu: Coroczna analiza Planu OWE jest ściśle powiązana z ewaluacją pracy zespołu. Wnioski z analizy wykorzystywane są do planowania działań doskonalących i rozwoju zawodowego personelu, zgodnie z aktualnymi potrzebami placówki i dzieci.

Harmonogram działań ewaluacyjnych na potrzeby aktualizacji Planu OWE

Miejskiego Żłobka „Kraina Maluszka” w Knurowie

Ocena, zadanie - standard	Wykonawca	Kiedy wykonać
3.4 Uwzględnianie uwag, skarg i wniosków – zawartość rejestru	Dyrektor we współpracy z kadrą opiekuńczą	PAŹDZIERNIK
4.3 Arkusz samooceny działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych.	Wszyscy członkowie kadry opiekuńczej	Maj
4.5 Arkusz samooceny działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas posiłków.	Wszyscy członkowie kadry opiekuńczej	MAJ
5.2 Arkusz samooceny personelu dotyczący interakcji z dziećmi.	Wszyscy członkowie kadry opiekuńczej	MAJ
12.3 Arkusz nadzoru realizacji Planu OWE przebiegu roku	Dyrektor	na bieżąco
12.3 Zestawienie wykonanych zadań przez członka kadry opiekuńczej żłobka	Wszyscy członkowie kadry opiekuńczej	PAŹDZIERNIK
13.4 Indywidualny program pobytu dzieci o specjalnych potrzebach, uwzględniający ich możliwości	Wszyscy członkowie kadry opiekuńczej	na bieżąco
16.5 Ankieta satysfakcji rodziców – atmosfera i relacja z personelem opiekuńczym oraz inne badania wynikające z obowiązku prawnego –	Dyrektor we współpracy z kadrą opiekuńczą	CZERWIEC
11.2 Zebranie i analiza materiału, wykonanego w przebiegu roku, z zakresu standardów 3.4, 4.3, 4.5, 5.2, 12.3, 13.4, 16.5, na potrzeby aktualizacji Planu OWE	Dyrektor we współpracy z kadrą opiekuńczą	Koniec października